

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izaja vsak dan jutraj, izvzemši ponedeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/L — Telefon št. 213
Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana“
Upravišтво: Marjin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglas po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.
Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

K prevratu v Bolgarski.

Revolucija v Bolgarski dokazuje, da v tej državi še dolgo ne bo zanesljive politike. Makedonstvujuči so operirali sijajno: imeli so kralja na svoji strani in Sofija je prešla z vihrajočimi zastavami v tabor revolucionarcev. Političen udar, ki ga je doživela Bolgarska te dni, skoro nima primere v novejši politični zgodovini. Vse, kar je v Sofiji izpodkopavalo temelj neviliske pogodbe, je bilo na delu, da se vrže kabinet ministrskega predsednika Stambolijskega. Še par dni pred usodno nevihto se je dozdevalo, da je režim zemljoradnikov utrjen v vseh postojankah.

Tako n. pr. je pisala »Pobeda« še pred par dnevi: »Minuli so časi, ko je bila naša domovina pribežališče makedonskih čet, ki so neodvisno od državne politike vplivale na usode domovine. To dejstvo je izzvalo v avtonomističnih krogih nezadovoljstvo napram vladi. Sklenili so, da s terorjem in z umori prisilijo vlado k toleriranju njihovega početja na bolgarskem ozemlju. To so načelni razlogi, radi katerih je prišlo do konflikta. Stališče vlade, ki ga odobrava ves narod je nesprejemljivo. Ako se posreči avtonomistom, da se poslužijo terorja, naj vedo, da bo vsak grob tvoril ogromno goro, ki jo bo postavil Todor Aleksandrov nad bolgarskim narodom in nerazumnimi makedonskimi židčini. Ako bi vlada dovolila makedonstvujučim v Bolgarski svobodo, bi to pomenilo, da se odpoveduje državnih oblasti in da priznava to organizacijo za faktor, ki je odgovoren za politiko bolgarske države in da pomeni pri njenem katastrofalnem početju...«

Revolucijo v Bolgarski moramo presojati iz dveh vidikov. Prva izhoda točka, s katere moremo pravilno ocenjevati dogodke v Bolgarski, je stališče novega revolucionarnega režima napram definitivno rešenim teritorialnim problemom na južno srbski meji, druga točka pa je vpliv preobrata na pacifikacijo Balkana in s tem na mir v južno-vzhodni Evropi.

Naš zunanji minister je točno označil stališče vlade, ki je brezdvomno stališče naše celokupne javnosti. Mi nimamo razloga, vmešavati se v interne zadeve bolgarskega naroda. Take legitimacije nima nihče, dokler izvestni pojavi ne ogrožajo drugih. Eminentno vprašanje pa je, da-li se bo novi režim prilagodil zunanje političnemu kurzu zadnjega kabineta. Naše razmerje do Bolgarske je fiksirano v neviliski pogodbi. Ta pogodba vsebuje poleg teritorialnih in finančnih klavzul še druge obveznosti, ki jih je Bolgarska sprejela s svojim podpisom. Naša stremjenja so miroljubna. To miroljubnost je naglasil v svojem ekspoziciji tudi g. Ninčič, ki je dva ali tri dni pred pučom govoril o »stari« in »novi« Bolgarski. Od tistega dne, ko je prišel g. Stambolijski v Beograd, je zavladalo med obema državama pristranejša razmerje, ki je bilo vsekakor več, kakor »korektni« odnosi. Prevladovali so še sicer pomisleki in spočetka ni bilo mogoče likvidirati zadnjih ostankov neke razumljive nezaupljivosti. Te simpatije so postale intumescence, čim je bil podpisan niški sporazum in ko je Todor Aleksandrov resno pričel polagati svoje mine. Sofijski organi meščanskega bloka so odkrito napadali Stambolijskega radi njegovega pomirlivega stališča napram naši kraljevini, naposled pa radi brezobzirnih ukrepov, ki jih je izdal proti avtonomističnim organizacijam. Tako je Stambolijski izzval makedonstvujuče na boj, o katerem se je mislilo, da je odločen že v naprej. Sredi junija je nameraval g. Stambolijski preselovati v Sofijo, v tem centru koburžanov ni miroval. Dajal je potuho fanatičnim oznaniteljem stare Bolgarske. Vlada je bila v zavesti svoje oblasti, in v tej brezbrzičnosti se je zgodilo kar je dolgih mesecih pripravljala reakcionarna klika...

Naša vlada je ukrenila vse potrebno, da se zagotovi naše meje. Več se za enkrat ne more storiti. Mi bomo odsej še bolj pozorno motrili dejanja novega režima. Naši interesi na Balkanu so

Revolucija v Bolgarski.

Pred meščansko vojno. — Prevrat v zvezi s Koburžani. — Aretacije ministrov vlade g. Stambolijskega. — Sprememba revolucionarne vlade.

Zunanji minister dr. Ninčič o položaju.

Beograd, 11. junija. (Z) Današnja seja narodne skupščine se je začela ob pol 10. uri. Ko se je sprejel zapisnik zadnje seje in po sporočilih predsedništva zbornice je imel zunanji minister dr. Momčilo Ninčič sledeči govor pred prehodom na dnevni red:

»Gospodje narodni poslanci! Razne skupine so izrazile željo, naj bi jim vlada podala nekaj pojasnil o poslednjih dogodkih na Bolgarskem. Gospodje! Morem vam takoj izjaviti, da nimamo v tem trenutku nikakih podrobnosti, ki bi nam dale jasno sliko onega, kar se je godilo na Bolgarskem v zadnjih dveh ali treh dneh. Vemo le toliko, da je zveza rezervnih častnikov s pomočjo vojske in revolucionarnih makedonskih organizacij izvedla preobrat, strogavila dosedanje vlado g. Stambolijskega in sestavila novo vlado pod predsedstvom Cankovim. Kaj je v resnici z g. Stambolijskim, se v tem trenutku še nič ne ve. Vem, da spremlja javno mnenje z nestrpnostjo vse, kar se sedaj dogaja na Bolgarskem. Mislim, da bodo javno mnenje in poklicni čutilci ostali hladnokrvni in da bodo mirno čakali na nadaljnji razvoj dogodkov. Novi predsednik bolgarskega ministristva je bil pri našem poslaniku in mu je izjavil: 1. da želi Bolgarska ostati v dobrih odnosih z vsemi, posebno pa s svojimi sosedi, in 2. da želi Bolgarska izvesti vse svoje mednarodne obveznosti.

Gospodje! Tudi mi si želimo dobrih odnosov do Bolgarske in o tem smo

Povratak našega kralja.

Beograd, 11. junija. (B) Nj. Vel. kralj pride jutri ali pojutrajšnjem na poziv vlade v Beograd.

Skupen nastop proti Bolgarski.

Beograd, 11. junija. (B) Vaš dopisnik je izvedel iz zanesljivega vira, da bodo zaradi dogodkov na Bolgarskem med Beogradom, Bukarešto in Atenami izmenjane note, da bi nastopile, če bi se kršila neviliska pogodba, kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, Rumunija in Grška proti Bolgarski in da zasedejo posamezne dele bolgarskega ozemlja, ako bi bilo potrebno.

Beograd, 11. junija. (B) Na sinočnji seji vlade se je razpravljalo o dogodkih na Bolgarskem, ki so spreminili odnose med obema kraljevinama. Predčitalo se je poročilo g. Rakića, našega poslanika v Sofiji, in se o poročilu razpravljalo. Kraljevska vlada bo pri velesilah protestirala zaradi postopanja v Sofiji, s katerim se gazijo odredbe mirovne pogodbe in se ogroža mir na Balkanu.

Beograd, 11. junija. (B) Po sinočnji seji vlade je vlada našemu poslaniku v Sofiji Rakiću poslala podrobna navodila, kako stališče naj zavzame proti daljnjemu razvoju dogodkov v Bolgarski in proti novi vladi.

Beograd, 11. junija. (B) Včeraj popoldne je prišel bolgarski pravnik poslov Ljudskanov k zunanjemu ministru dr. Ninčiču in mu je naznanil, da se je vlada na Bolgarskem izpremenila. Nova bolgarska vlada, je izjavil g. Ljudskanov, ostane i nadalje na stali-

nedotakljivi. Nedotakljiva je tudi neviliska mirovna pogodba, ki jo ima Bolgarska lojalno izvršiti. Ako se to ne zgodi, bomo znali poseči tudi po uspešnejšem sredstvu, da prisilimo sedanje oblasti v sosedni deželi k striktni izpolnitvi vseh prevzetih obveznosti. Jasno je da pomeni skupen korak zaveznikov o tej zadevi konec sedanj. režima, ki mu lahko odrekamo eksistenčno upravičenost. Gospod Stambolijski se je opiral na 80 odstotkov vsega bolgarskega naroda. Sedaj še-le vidimo, da je bila njegova politika vseskozi lojalna. Če hoče Bolgarska zavzeti v krogu evropskih narodov svoje nekdanje mesto, se mora brezpogojno otestiti onih, ki bi hoteli po vzoru kemalistov uničiti nevilisko mirovno pogodbo.

dati dovolj dokazov. Z bolgarske strani se ve zelo dobro, kaj je treba storiti, da pride njihova država do dobrega razmerja z nami. Kar se tiče mednarodnih obveznosti Bolgarske, mi je čast izjaviti, da naša kraljevina ne bi mogla ostati ravnodušna, ako bi se z bolgarske strani kršile določbe neviliske mirovne pogodbe. V tem pogledu ne more biti dvoma, da bi naša država našla podpore pri svojih prijateljih in zaveznikih.

To je, gospodje, kar vam morem izjaviti v tem trenutku o dogodkih na Bolgarskem.

Zbornica je prešla nato na dnevni red, t. j. k. debati o zakonskem predlogu o maknadih in izrednih kreditih. Tajnik narodne skupščine je prečital dopis ministra za pravosodje o zakonskem predlogu glede teh kreditov. Potem so prečitali oddvojeno mišljenje poslanci dr. Sečurov v imenu demokratov, Pušenjak v imenu klerikalcev in Lazić za zemljoradnike. Finančni minister dr. Stojadinović je potem podal obširno poročilo o naših finančnih, nakar je predlagal poročevalec odbora Maksimović, naj sprejme narodna skupščina predloženi zakonski predlog. Poslanec Pušenjak (klerikalec) je ostro kritiziral zakonski predlog in rekel, da njegova skupina ne bo glasovala za predlagane kredite.

Seja se je zaključila ob pol 1. uri. Prihodnja seja bo jutri popoldne. Dnevni red: nadaljevanje današnjega.

šću, da se morajo spoštovati vse pogodbe. Vladi je tudi mnogo na tem ležeče, da ostane v prijateljskem razmerju z vsemi državami, posebno pa s sosedi in ne bo dala nobenega povoda za neprijateljstva.

Beograd, 11. junija. (B) Od večeraj se na tukašnjem bolgarskem poslanstvu opaža velika vznemirjenost. Poslanstvu dohajajo neprestano brzojavke. Bolgarski opravniki poslov Ljudskanov novinarjem ne daje nikakih odgovorov na njih razna vprašanja, temveč pravi, da se je na Bolgarskem samo spremenil kabinet, kar je po njegovem mišljenju čisto običajna stvar.

POLOŽAJ V BEOGRADU.

Beograd, 11. junija. (B) Tukaš se je pojavilo gibanje, ki gre za tem, da se predloži vladi resolucija, v kateri se zahteva, naj vlada g. Pašića odločno nastopi proti Bolgarski. Sklepati li shoda, na katerem naj bi se sprejela ta resolucija, pripadajo vsem strankam in vsem slojem prebivalstva.

NERESNIČNA VEST.

Beograd, 11. junija. (B) Vaš dopisnik je izvedel v ministristvu zunanjih zadev, da vest beogradskega lista »Preporoda« o vpoklicu častnikov in mlajših letnikov rezervistov na dvo-mesečno orožno vajo, ni resnična.

KOBURŽANI V OZADJU...

Caribrod, 11. junija. (B) Podolej še nepotrjenih vestih je dal pobudo za prevrat na Bolgarskem bivši kralj Ferdinand s svojim sinom Borisom, pomagal pa je vodja makedonstvujučih Todor Aleksandrov.

Na balkanskem polotoku se trenutno zbira oblaki. Pojav bolgarske reakcije nas sili k razmišljanju. Balkan je vedno slovel kot nekaka smodnišnica Evrope. Nikjer niso bile eksplozije tako na dnevnem redu, kakor ravno na jugovzhodu kontinenta. Za enkrat se možnost kakoga konflikta še ni pojavila, niti v zabrisani konturi. Bistvo državnega udara v Bolgariji pa je tako, da bi utesnile nastati nevarne komplikacije šele v doglednem času. Na balkanskih državah je sedaj ležeče, da izolirajo nevarnost, ki preti iz Bolgarske. Skupni nastop naše kraljevine, Rumunije, Grške in v danem slučaju tudi Turške bi mogel veliko koristiti ohranitvi miru na Balkanu.

Beograd, 11. junija. (B) »Tribuna« piše: Po vesteh, ki jih dobivamo iz Osrednje Evrope, je prevrat na Bolgarskem pripravil bivši kralj Ferdinand v sporazumu s svojim sinom, današnjim kraljem Borisom. Ferdinand ne more namreč pozabiti energičnega in drznega nastopa Stambolijskega proti njemu za časa vojne. Kralj Boris je pod stalnim vplivom svojega očeta videl v Stambolijskem človeka, ki je iskal prilike, da se iznebi človeka, ki se navdušuje za monarhijo. Ker je Stambolijski zadnje čase pokazal svoje stremjenja, da pride Bolgarska do boljših odnosov z našo državo, je prepričal Ferdinand svojega sina, da mora takšna politika prej ali slej dovesti do poloma dinastije Koburžanov na Bolgarskem. Mislil je, da siredi Stambolijski za personalno uničje s kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, je kralj Boris sankcioniral prevrat, s katerim bi bilo treba preprečiti vse resnične ali namišljene načrte ministrskega predsednika Stambolijskega.

Beograd, 11. junija. (B) Iz Budimpešte javljajo: Madžarske novine pišejo, da je zasluga generala Protogerova, da se je izvršil prevrat na Bolgarskem.

NOVA VLADA

Beograd, 11. junija. (B) Iz Sofije poročajo: Nova vlada na Bolgarskem nazvana »vlada narodne koncentracije«, je sestavljena pod predsedstvom sofijskega vseučiliškega profesorja Aleksandra Cankova, ki je prevzel tudi resort za vono in za zunanje zade-

ve, notranji minister je general v pokojju Gusov, pravosodni minister Smilov, finančni minister Todorov, poljedelski minister in zastopnik ministra za prosveto profesor Molov, železniški minister pa Kazanov. Razglašeni so ukazi o sestavi nove vlade in o razpustu sobranja.

Sofija, 11. junija. (K) Lista novega kabineta se je spremenila tako-le: Predsednik ministrskega sveta in minister za javni pouk: profesor Aleksander Cankov, vojni minister: polkovnik Vulkov, zunanje zadeve: Kristo-Kalov. Vsi drugi ministri obdrže svoje portfelje.

Caribrod, 11. junija. (B) Kakor se doznava iz Sofije, je nova vlada prof. Aleks. Cankova odstopila. Sestavil se je nov kabinet pod predsedstvom voditelja makedonskih organizacij, Todor Aleksandrova.

Sofija, 11. junija. (Z) Doslej je nova vlada prišla sledeče ministre in prvake zemljoradniške stranke: vojne-ga ministra Muravjeva, notranjega ministra Stojanova, bivšega predsednika sobranja Atanasova, sofijskega kmeta Popova, bivšega ministra prosvete Omarčevskega, nadalje prvake Cirila Pavlova, Zografova in druge.

IZPUŠČENI MINISTRI.

Beograd, 11. junija. (B) Iz Sofije se poroča: Vsi ministri, ki jih je dal prejšnji predsednik vlade Stambolijski zapreti v Šumenu, so bili izpuščeni na svobodo. Pričakuje se, da se povrnejo čimprej v Sofijo.

Krvavi spopadi med kmeti in revolucionarji. Kmečka vojska koraka proti Sofiji.

Beograd, 11. junija. Vaš dopisnik je izvedel iz uradnega vira, da je Stambolijski na svobodi in da organizira kmečko gardo proti novi vladi. V Sofiji pričakujejo prihoda Daskalova, poslanika v Pragi, ki naj bi pomagal Stambolijskemu.

Beograd, 11. junija. (B) Listi poročajo iz Sofije naslednje podrobnosti o prevratu: Med vojsko in kmeti je prišlo do krvavih spopadov pri Plevni. Približno 10.000 kmetov je prišlo za orožje na vest, da je nastal prevrat. Kmetje niso dovolili vojski, da bi prišla vlast v njene roke. Boj se nadaljuje in zdi se, da so kmetje sedaj gospodarji položaja. Vlada je hitro poslala proti kmetom oklopni vlak s precejšnjim ojačenjem. Upa, da se ji bo posrečilo udušiti protirevolucionarno gibanje kmetov. Klub vsem zatiranjem oblasti, da vlada povsod družod red in mir, se vendar le zdi, da zarotniki niso v nekaterih mestih in krajih gospodarji položaja.

Caribrod, 11. junija. (B) Potniki, ki so davi prišli iz Bolgarske, pripovedujejo, da so v Sofiji slišali, da je prišlo včeraj popoldne do prvega spopada med kmeti in revolucionarji pri Vraču. Podrobnosti še manjkajo, vendar pa se govori, da so revolucionarne čete razgnale kmete in jim prizadejale ogromne izgube. Ako so te vesti resnične, potem bi to pomenilo začetek meščanske vojne na Bolgarskem.

Skoplje, 11. junija. (Z) Današnje sofijsko »Utro« poroča, da je prišlo do krvavih spopadov med vojsko in kmeti pri Beli Stitini, Berniku, Gornji Oraković, Drenovi in Červenbregu. O izidu boja se ne ve nič gotovega. Prometni minister v Stambolijskem kabinetu Atanasov, (po drugih vseh je bil ta minister aretiran, op. uredn.), kateremu se je posrečilo pobegniti, organizira seljake v okolici Radomira in se pripravlja na pohod proti Sofiji. On in zemljoradniški poslanec Tomjanov sta revolucionirala kraje vzhodno Sofije.

Caribrod, 11. junija. (B) Danes so prinesli potniki iz Bolgarske semkaj vesti, da je imel Stambolijski krvav spopad z revolucionarji pri Dolakovu. Z njim je 20.000 dobro oboroženih kmetov in nekaj zvestih polkov vojske. Razpolaga tudi s topovi. Ne ve se, kako je izpadel boj.

† Pierre Loti.

Pariz, 11. junija. (Z) Danes je umrl tukaš znani pisatelj Pierre Loti v 73. letu starosti. Njegovo pravo ime je Julien Viaud.

Pierre Loti, ali pravzaprav Julien Viaud je bil rojen 14. januarja 1850 v Rochefortu. Po poklicu je bil pomorski častnik in je kot tak prevozil vsa morja. Udeležil se je tudi francoske vojne v Tokingu v južnovzhodni Aziji, pa so ga zaradi njegovih vojni poročil v »Figaru« izključili iz vojne mornarice. Kot pisatelj si je Viaud nadel ime »Pierre Loti«. Njegovi romani, novele in potopisi so večinoma odigravali v muslimanskem svetu in so značilni po slikovit-tem popisovanju ljudi in eksotičnih krajev in po pisateljevi melanholiji. Spisal je tudi eno dramo. Pierre Loti je bil od leta 1891. član francoske akademije. Znan je njegov roman »Mornar«.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Drama: Zaprti.
Opera: »Luiza« Red C. Začetek ob pol 8. uri zvečer.
Kino Ideal: »Električni človek«
Kino Tivoli: »Predpust« Lya Mara.

V Mariboru:

Narodno gledališče: Zaprti.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: lekarna Prochaska na Jurčičevem trgu in Ustari na Sv. Petra cesti.

Jamstvo evropskega miru.

Od našega stalnega pariškega opismnika.

Dr. A. P. Pariz, 5. junija.

V trenutku, ko se pripravljajo Pariz na sprejem nove nemške note, se obravnava v vseh kraljih, ki jim je jamstvo evropskega miru nad interesi posameznikov, nadvse aktualno vprašanje: koliko bo Nemčija rade volje doprinesla, da se reši tzv. politično-vojaški problem v Porenju, francoski krogi istovetijo evropski mir z jamstvom, da Francija v bodoče ne bo več napadena. Rešitev tega vprašanja pa leži vsekakor v Porenju. Razumljivo je, da bi se dalo z nemškega stališča ugovarjati. Ti ugovori, četudi bi bili še tako utemeljeni, ne spravijo iz sveta dejstva, da je omenjena psihološka smer lastna tudi miroljubnim Francozom. Štiriletno trpljenje je naglalo vse prebivalstvo v neko psihozo, ki je ozdravljiva samo s pomočjo enega sredstva: z absolutno sigurnostjo, da se grozne muke ne bodo ponovile. Zgoditi se mora nekaj, da se uduši novi požar na Vzhodu v pepelu. Vsi zavezniki, nevtalci in sploh vsi narodi se morajo sedaj osokoliti, ker je treba pogledati resnici v oči: ne samo g. Poincaré, ne, ves francoski narod bo odklonil še tako mamljivo materijelne ponudbe, da ne bo vsebovala preko reparacijskih doboj natančno zarisanih in brezpogojno učinkujočih garancij za vojno sigurnost na vzhodni meji. Brezpomembno je, govoriti o imperijalizmu, šovinizmu in o volji po uničevanju. Govoriti morajo dejanja. In ta dejanja pridigujejo z absolutno gotovostjo evropski kaos, ako se v bodoči diskuziji med najvažnejšimi narodi ne bo vpoštevalo francoske psihologije.

Iz Zpada in Vzhoda sta prodrli v Pariz dva glasova. Kakor je doznal vaš dopisnik, ju niso obravnavali samo v uradništvih, marveč tudi v kabinetih na Quai d'Orsayuter v Elyseju. Prvi je načrt angleškega generala Spearsa, ki je bil sedaj v dopolnjeni obliki predložen. Glavna misel tega projekta je sledeča: Med Nemčijo in Francijo se ustvari širša nevtralna cona, ki je politično in gospodarsko sestavni deli nemške države. V tej coni ne sme biti vojaštva, železnice pa se ne smejo uporabljati za mobilizacijo. Kontrolni organ za izvršitev te doleže je društvo narodov, ki naj združi vse glavne države sveta, vključno Nemčijo, Rusijo in Zedinjene države. Na ta način bi bila nasprotnika, če bi vztrajala v svojem sovražstvu, res ločena: mobilizaciji se bi morali odigravati za Vogezi ter za reko Weser, tako da bi moglo društvo narodov še pred spopadom pravčasno intervenirati.

Na ta predlog odkovarja general von Deimling v »Vossische Zeitung«. Članek je napisal v Parizu zelo dober vtis. Ne rabi materijelne vsebine, ki je v glavnem le kritika, marveč radi razumevanja za dušo francoskega naroda, česar pri nemškem generalu ni kmalu najti. Von Deimling je mnenja, da bi francoska armada — mislimo si, da je angleški projekt uresničen — preje dosegla Porenje, nego nemška.

Dasiravno je članek dospel vsled slabih mednarodnih poštinih zvez po izročili nemške note zaveznikom, ga priobčujemo, ker odgovarja njegova vsebina dejanskemu položaju. — Uredništvo.

Dr. Leop. Lenard:

Bankovec št. 770.407

Sedim v svoji sobici, sključen nad svojim pultom in pišem članek...

Nekdo potrka na vrata krepko in nekoliko nerodno. Gotovo prihaja nenavaden gost, ki ni bil še nikdar v mojem stanovanju, kakšen rodoljub z dežele ali postrežek poslan od bogšvedih kare osebe?

— Prosto! odvratnem nekoliko nejevoljno, ne pričakujoč nič važnega in zanimivega.

Vstopi gospod srednje postave, kretni, temne polti, obraz je razodeval praktičnega človeka, ki dela in misli. Obleden je bil v obleko iz dobrega blaga in lepega kroja, toda že nekoliko ponošeno, obrabljeno. Trgovca, podjetnika ali kaj podobnega.

Stopi k meni mirno in samozavestno, ter mi proži roko, rekoč:

Bankovec št. 770.407, če se me še spominjate.

— Bankovec št. 770.407 — pomislil — sicer nisem imel v življenju mnogo opravkov z bankovci, vendar se ne spominjam, da bi bil že kdaj videl gospoda.

— Že mogoče. Bankovec je bankoven podoben, na številko se pa po navadi ne gleda. Jaz se pa že živo spominjam, kako sva se prvič pogledala. Bilo je v Marioboru v kavarni Central. Dobili ste me pri neki znamenjavi kmalu potem, ko smo se prvič pojavili med ljudmi. Seveda takrat še nisem bil tako ogrožen in ponošen. Pred vojno je bil desetletni bankovec nekdo denar, katerega je človek skrbno shranil v denarnici in

Razen tega ne nudi reka — spričo modernih vojni sredstev — tudi najširša, branilcu nobene siurnosti. Kar pa za deva politično stran tega vprašanja, je Nemčija že radi primere v Posaarju proti vsakemu nadzorstvu, ki bi ga vršilo društvo narodov.

Resnično garancijo miru vidi general von Deimling v psiholoških faktorjih: v likvidaciji sovražstva in nezaupljivosti, ki zastruplja atmosfero med obema narodoma. Nemčija in Francija bi se morali nemudoma spoznati, in sicer v okvirju društva narodov. Ob enem mora Nemčija napraviti še moralno ponudbo: izraziti mora pripravljenost, da bo varovala mir in dala Franciji potrebno garancijo.

Radikalni general Sarraill je pred dvema tednoma razvil v »Cahiers des Droits de l'Homme« nekak garancijski načrt, ki predvideva armado društva narodov. Le-ta naj bi na Renu in ob Marici čuvala mir in izvedbo pogodb. Ker se z nemške in angleške strani povdaria velik pomen društva narodov, bo radikalna stranka Francije že v najkrajšem času storila vse potrebno, da se Nemčijo pozove, naj zaprosi za sprejem v ženevsko društvo. Tako bi se mogla toliko osamljena »dobra volja« Nemčije zagovarjati pred širšim forumom, kjer bi tudi nevtralne države mogle razsoditi, kako je z mirovno idejo v Nemčiji. Ko bi bila prošnja že v Ženevi, bi se Francija že lažje pogajala in reparacijska zadeva bi se lahko nemoteno rešila. Nemčija ne bi mogla pred celim svetom zatajiti besede, s katero priznava dolebože ženevskega pakta. Ker se Nemčija še v doglednem času ne more oborožiti, more društvo narodov preiskati garancije, ki jih je ponudila za svojo miroljubnost.

Radikalni poslanec in senator mi je sklepoma rekel, da si je Nemčija gotovo zapomnila besede g. Brianda: »Na denarnih ranah se ne umira.« To je izraz francoske mentalitete. Franciji je več za varnost kakor za dve, tri zlate milijarde. To smo dokazali leta 1870, in v še večji meri po svetovni vojni, da zmoremo pretrpeti najhujše gnotne rane in jih tudi zaceliti. Ako nas Nemčija uveri z garancijami o svoji miroljubnosti, si radi gnotnih stvari ne bomo skočili v lase. Radi par milijard ne moremo motiti evropskega miru. Gospod Cuno nima prav: Ne svet, ampak Nemčija, Nemčija ima besedo!

Reforma danskega kazenskega zakona.

Poročila iz Kodanja pravijo, da je komisija za reformo kazenskega zakona končala s svojim delom. Najvažnejše spremembe so sledeče: ukine se smrtna kazen, ki je bila itak izvršena tekem 55 let samo štirikrat; nadalje izguba volilne pravice, prisilno delo, zapor ob kruhu in vodi, telesne kazni kot disciplinarne kazni itd. Po novem zakonu se bodo kazni omejele na navaden zapor ter denarne globe. Komisija je predložila tudi posebno ureditev trajanja zapore, ki ne sme trajati pri osehah izpod 21. leta nad tri leta. Odpravi naj se tudi kazni za psovke na račun verskega prepričanja, ker take stvari najboljše kaznuje javnost sama.

Če ga je potreboval, ga je lepo privlekel na dan. Sedaj me pa stisne kar v hlačni žep ali v telovnik, pri plačanju me vrže malomarno kamorsibodi, kakor poprej revno desetico. Včasih smo dobivali novo obleko, če se je stara le nekoliko ponošila, sedaj pa moramo nositi prvo, dokler ne razpade. — Pogledam ga smehljaje: — torej tudi vi godrnjate! Pa menda niste tudi vi postali protidržavni element? — Menda ni nikdo toliko trpel in žrtvoval za državo, kakor pa mi — nasmehe se trpko. Toda težko nam je, da nas vse tako prezira in celo čez nas zabavlja. Vi ste me takrat, ko ste me prvič dobili v roke, prijazno pogledali. To mi je bilo prijetno in zapomnil sem si. Ko me je pot zanesla v Beograd, sem vas prišel obiskat.

Na mene je naredil nepričakovani in nenavaden obiskovalec prijeten vtis. Odložil sem svoje delo, od katerega sem itak bil nekoliko utrujen, ter ponudil gostu stol, da se malo porazgovarjaja.

— Dovolite črno kavo?

— Pa naj bo, po balkanski šegi — nasmehe se gost.

Prižgem cigareto njemu in sebi, pomudim kavo, potem pa nadaljujem:

— Morate pa priznati, da ste mnogo sami krivi. Zakaj pa vedno padate. Pomislite! Odkar sva se prvič videla, ste padli na eno četrtno svoje takratne vrednosti.

Gospod bankovec se nekoliko ironično nasmehe in reče:

— Saj vem, da ste pameten človek in ne govorite, kakor kakšen avtonomist nerazgovorni množici. Kar ste rekli ste rekli tako nekako za šalo, da me malo

Izjava nemškega zunanjega ministra.

Nemški zunanji minister g. Rosenberg je zastopnikom inozemskega časopisa podrobneje razložil stališče nemške vlade glede zadnjega memorandumu.

Uvodoma je opozoril na eminentni pomen note ter rekel: »Bila bi sreča za vse Evropo, ako ne bi izostal uspeh. Na noto z dne 2. maja smo sprejeli 5 odgovorov,« je rekel g. minister. Dva odgovora sta zaloputnila vrata tako, da je ostala samo mala špranja, 3 pa so pustili vrata tako odprta, da je bilo omogočeno prestiti započeto nit. Najsimpatičnejši je bil odgovor Japonske. Tega ne moremo prezirati. Na one 3 note bi bili lahko odgovorili. Ker pa stojimo na stališču, da je treba kljub narodni občutljivosti razvložiti vso težavo problema, smo se odločili pisati vsem silam, ki so sprejele noto z dne 2. majnika. V memorandumu so bile one točke podčrtane, ki so bile skupne vsem odgovorom zaveznikov.

Zavezniki so kritikovali 3 točke: višino in obliko ponudbe ter garancije. Kar zadeva višino reparacijskih plačil je nemška vlada na podlagi skrbne presoje prišla do ponudene vsote. Odgovorili smo častno. Ne čudite se, če smo 7. junija taksirali plačilno sposobnost nič višje, kakor 2. majnika. Z načrtom Bonar Lawa se nismo bavili. Rezultat bi bil bil večalmanj umetni računski eksperiment. Mi nismo podprli note s številkami, marveč z dejstvom, da je Nemčija pripravljena predložiti ves problem nadstvarski mednarodni komisiji, ki bi presodila plačilno sposobnost. V tem pogledu je nemška vlada trikrat aludirala na ženevsko vzpodbudo državnega tajnika Hughesa. Na to idejo smo prišli zopet z malo besedami. Javno mnenje v mnogih deželah se bavi s to mislijo. Sicer je pa stvar poguma, če položimo svojo lastno usodo v roke komisije, o kateri ne vemo, kako bo sestavljena. V takih mednarodnih konferencah smo bili že večkrat razočarani. Nemška vlada se raje spusti v vratolomno igro, kakor da bi zakrivila kako nepoštenost. Očitajo nam, da smo v prvi noti posvetili kapitalizaciji reparacije in pa mednarodnemu posojilu preveč prostora. Bili smo morda preveliki optimisti. Rade volje bi pa bili sprejeli vsako drugo in boljše konstrukcijo. Danes ponujamo radi tega samo še letna izplačila. Memorandumu nismo dodali konkretnega pregleda, ker vemo, kako lahko bi našo prvo ponudbo v anuitetah razveljavili. Odpovedali smo se taki sestavi iz razloga, ki ga razume vsak matematik. Možnosti so nepregledne. Podčrtati ono, kar na drugi strani ugaja, pa nismo mogli.

Važna točka so garancije. Sklenili smo napraviti v tem pogledu večji korak. Države železnice hočemo vidno postaviti v službo reparacij. Rekli boste, da niso aktivne. So pa velik vrednostni objekt, čegar donos se bo z ozdravljenjem našega gospodarstva vidoma dvignil. Ločili jih bomo od ostalega premoženja države. Spremenile bi se v neko posebno podjetje. Izdale bodo obligacije v zlatu, in sicer v višini 10 milijard zlatih mark, ki bodo intabulirane kot zastavno pravo v posestno knjigo in ki se bodo od 1. julija 1927 naprej obrestovale s 50 odstotki. Letni dobiček bi znašal 500 milijonov zlatih mark. Obljuba, da bo vse nemško gospodarstvo jamčilo za reparacijo, je že precizirana. Gospodarstvo bomo obremenili z 10 milijardami, t. j. skupno 20 milijard, torej petkrat več kot vojni dolg, ki ga je svoječasno morala Francija prevzeti. Te postavke se bodo s sanacijo dvigale. To niso amuitete, marveč samo jamstva, ki bodo doleže amuitete garantirale.

Naposled je minister opozoril na važnost ustenih razgovorov, češ da je nemška vlada razposlala v posebni okrožnici prošnjo glede sklicanja konference vseh zaveznikov. Memorandum je bil izročen v četrtek popoldan v Londonu, Washingtonu, Parizu in Rimu. Odpravo v Tokiu je prevzel na ljubezniv način japonski poslanik v Berlinu, ker bi kurirski stroški pri sedanjih valutnih razmerah presegali kapaciteto Nemčije...

ROPARJI V RUSIJI.

Kljub strašnim pretinjam boljševiških oblasti se silno širi razbojništvo v Rusiji. To je postalo v Moskvi že vsakdanja stvar. Na deželi se kmetje sami varujejo proti roparjem. Ravno tako se varujejo kmetje proti sovjetskimi vojakom, ki so sedaj slabo oskrbovani in prav mnogo ropajo. Kmetje ponavadi take roparje, ki jih ujamejo, takoj usmrte.

podražite. Toda mene ne boste. Mi imamo hladno kri in se ne razburjamo nikdar, tudi če se ves svet razburja nad nami.

— Pa mi povejte čisto mirno: kaj je pravzaprav vzrok, da ste tako izgubili veljavo?

— Veljavo je izgubilo še marsikaj drugega. Izgubile so jo vladarske kroge in človeške postave, čast in poštenje — vse, kar je veljalo pred vojno za dobro in pošteno, se sedaj zameta in zaničuje, bilo bi več kot čudno, ako bi edino mi ostali, kakor smo bili.

— Vi greste nekako okrog vprašanja. Ali hočete reči, da je vojna splošni in prvi vzrok našega padanja?

— Jaz sem brezvezev, vi ste pa veren katoličan. Torej morate vedeti bolj kakor pa jaz. Saj molite v litanijah: kuge, vojske in lakote reši nas, o gospod. To so tri sestre, ki hodijo vedno skupaj. Za vsako vojno pride lakota, kakor amen v očenašu. To je bilo še vedno in ni mogoče drugače. Kjer se dela, tam je bogastvo, kjer se ne dela ali celo uničuje, tam je revščina. Vojna je pa uničevanje. To se pravi: denar pada.

Skoraj pet let je bil najboljši del človeštva odtegnjen plodonomnosti delu. Ostali, ki so delali, niso proizvajali novih vrednosti, nego so samo gledali, da drže, kar imajo. A še tega niso mogli. Delalo se je torej zelo malo, uničevalo pa vse vprek. Če bi gospodar pet let samo pohajal, popival in zapravjal, ne bo mogoče kmalu popraviti, kar je propadlo.

— To je res, a vendar mi ni popolnoma razvidno. Kako je to, da je stara avstrijska krona koncem vojne imela še precejšnjo vrednost. Sedaj nimate vi

Odličen Slovenec o naših federalistih.

Rev. J. M. Trunk piše svoje »Spomine« v amerikanskem listu »Ave Maria«. V letošnji aprilski številki piše med drugimi stvarmi tudi sledeče: Bilo je leta 1919. Peljala sva se z dr. Šmalcem v Beograd. Do Zagreba je šlo vse dobro. A tu se je takoj videlo, kako je med Hrvatji. Ko bi ne bilo Srbov, bi šla Hrvatska, že davno rakom žvižgat. Drugi dan sva bila na kolo-dvoru. Grozno! Dvomim, če je polovica potnikov imelo vozni listek. Kdo bo tudi tako nespameten in plačeval vozni listek, ko hočemo vendar hrvatsko republiko: brez dela, brez davkov, brez oblasti, brez plačil, brez zakonov, saj smo se osvobodili, ko smo tako ponižno in mirno ležali na trebuhu in ližali tlačiteljem pete. Dobro, da je srbsko kopito napravilo malo reda, drugače bi bilo kakor na živinskih transportih brez spremljevalcev. Zato so pa ti hrvatski republikanci, ki se na republiko toliko razumejo kakor zajec na boben, Srbe tako gledali, kakor dolgo-ušec, ko ga pes iz spanja zbudi. — Za prostost in kaka zapečatena prava, mora narod najprej postati zrel, se mora naučiti vladati samega sebe, držati red, vpoštovati javni blagor. Dokler pa pozna vsak le »muku in žakele« — kakor Hrvat, je edina narodna rešitev srbsko kopito. Nisem vnet za kopito, a prepričan sem, sodeč po tem, kar sem na Hrvatskem videl, da je trda in poniževalna metoda srbskega kopita in gorkih batin edina rešitev hrvatskega naroda. Brez teh bi se bil narod s svojim neredom in nebrzdanim, svobodnim ravnanjem, pogнал v prepad, postal samomorilen. Pride, čas, pride streznenje, potem se bo lahko govorilo o banu in republiku, o svobodi in pravu. Prepričan sem, da dobra hrvatska duša najde pravo pot, ko bo nekaj časa dihala zrak svobode, saj do sedaj je samo nekaj slišala o svobodi, v resnici pa je ječala pod jarmom krutih Madžarov in pretkanih židov. Prava narodna svoboda je zlato, ki ne leži na cesti. Anarhija, nered, brezposelnost ni svoboda, temveč smrt. No man is free, who cannot command himself, pravi Anglež. Nihče ni svoboden, ki ne zna samega sebe vladati.

Dalje govori o naporih srbske diplomacije z ozirom na Reko, Istro, Gorico itd. in pravi: »A tudi jaz sem večkrat gledal za kulise, pa moram reči, da nisem zvedel ali slišal ničesar, kar bi me omajalo v mojem prepričanju, da so Srbi res imeli voljo rešiti zadnji slovenski in hrvatski vas iz tujčevih rok. Z glavo skozi zid pa nihče ne more, tudi Šumadijac ne. V politiki se naredi marsikaj pogrešek, a kjer je dobra volja, kritika ne sme biti preostara. V kritiki smo mi Slovenci in Hrvati junaki, v delu pa pritlikavci, naravnost za eno — figo.«

Da, kritiziral bi vsak, ampak, da bi pomagal delati pri ureditvi države, za to delo, pa gotovi slovenski politiki nimajo smisla. Kajli, potem se je batil, da hitro prenela protisrbska gonja sama od sebe in našim federalistom in avtonomistom zapoje z nemožnostjo te ogabne protisrbske gonje, mrtvaški zvon. Ubogo slovensko ljudstvo, vzdrmi se iz zapodi od sebe ljudi, ki te varajo in ti obetajo nekaj, kar se ne bo nikdar zgodilo in izvršilo!

nihi osmi del one vrednosti, katero je imela krona koncem vojne...

— Predstavite si sledečo sliko:

Kmet Gašper je pet let samo poplaval, pohajal, zapravljaval. Potem se je pa izpil in umrl in nasledil ga je sin Boltežar. Oče je prodal živino, izsekal les, poljedelsko orodje se je polagoma izkvarilo, ker ni popravljaval ničesar, njeve je slabo obdeloval, samo za največje silo... Gašper ni občutil denarne težave, ker ni ničesar omislil in popravil ter vse prodajal in izrabil. Boltežar jo bo pa občutil, če bo hotel urediti gospodarstvo.

Moral bo narediti dolg, da si omisli najpotrebnejšo obleko, orodje, živino. Sekal bo les, prodajal vse kar more, otroci bodo lačni, žena raztrgana, samo da zopet spravi gospodarstvo v tir. Približno tako je z vsemi državami, ki so okusile vojno.

Med vojno se ni foliko občutilo padanje denarja. V resnici je pa padal od dne do dne in njegova vrednost je bila samo navidezna. V meri, kot se je po vojni obnovila trgovina z inozemstvom, izgubili so bankovci vrednost. Treba je bilo omisliti to in ono: kmetje orodje, živino, obleko; tovarne stroje in surovine; trgovci so morali napolniti prazne trgovine, država urediti železnice, pošte, telegrafe in toliko drugih stvari. Treba je bilo likvidirati vojno in v ta namen plačevati naše zastopnike v tujini. Za vsako stvar je šel denar iz države, a notri ga ni prihajalo od začetka skoraj nič. Kolikor več je šlo denarja ven, toliko manj vreden je bil in kolikor manj je postajal vreden, toliko več ga je bilo treba in kolikor več ga je bilo treba, toliko manj je bil zopet vreden. Tako je šlo v kolobarju, z nekaterimi

K spominu na veleizdajniški proces proti dr. Kramaru.

Dopisnik »N. W. J.« je objavil v omenjenem listu te dni razgovor, ki ga je imel z dr. Premingerjem. Ta je bil med vojno vojaški avditor, nadporočnik. V civilu je bil državni pravdnik. Prvi slučaj, ki ga je dobil po svoji premetitvi iz Gradca na Dunaj, je bil veleizdajniški proces dr. Kramarja.

Zanimivo je, kak utis je napravil na avstrijskega, silno uslužnega, po rodu Nemca, torej z dušo in telesom avstrijskega uradnika, dr. Kramarja v Pragi. Italija je bila tedaj sicer še nevtralna, toda ravno neposredno pred vstopom v svetovno vojno. Na podlagi te ovadbe je bil dr. Kramar takoj aretiran. Kot njegov obtožitelj pa je imel fungirati nadporočnik-avditor dr. Preminger.

O dr. Kramarju pravi dr. Preminger, da je napravil nanj takoj in predvsem utis silno nadarjenega moža z eminentno duševno silo. Kot tak mu je bil dr. Kramar pač resen nasprotnik... Na tem možu se je takoj poznalo, da sabotira vojno, da izvaja nasproti njej pasivno resistenco, da pa bo zelo težko, mu dokazati kaj pozitivnega, zlasti še, ker na podporo praške policije ni bilo računati. Ta je sicer izvedla hišno preiskavo pri dr. Kramarju, toda policisti so bili Čehi in ti celo stvar gotovo niso vzeli tako natančno, kakor dr. Preminger in ostali.

Ta se je odločil, da gre sam v Prago. Dr. Kramarju je dejal, da si želi ogledati njegovo vilo na Hradčanih, ki je znana radi njene lepote. Ko je dr. Kramar začel željo svojega obtožitelja, je bil prvi trenutek presenečen. Takoj pa je odvrnil z neverjetno gotovostjo in prisotnostjo duha: »Pustite to, gospod nadporočnik, sedaj je tam vse v neredu in ne boste dobili pravega utisa. Pridite raje, kadar bom jaz prost in ko bom tam zopet stanoval, da si jo ogledate.« Dr. Preminger pa je vseeno odšel.

Sprva ni v dr. Kramarjevi vili našel ničesar. Posrečilo pa se mu je, da je premetil vdovo Molnar, ki je vodila v dr. Kramarjevi vili gospodinstvo, da mu je izdala skrinjališče, kjer je imel dr. Kramar shranjeno korespondenco. Na podlagi njenih izpovedi so našli v vrtnarski hišici skritih kakih 40 zabojev, v katerih je bil lepo urejen najtežji obtežilni material proti dr. Kramarju. Vsa njegova pisanja, vsa njegova korespondenca z Stolipinom, z Isvoleskim. To je bila za avstr. državnega pravdnika najdba, ki je bila zanj vrhunec uspeha. V procesu proti »vleizdajalcu« dr. Kramarju je bila ta najdba odločilnega pomena...

K PROCESU PROTI PATRIJARHU TIHONU.

Patrijarha Tihona so boljševiške oblasti sedaj prepeljale iz samostana, kjer je bil zaprt do sedaj, v ječo. Zdravstveno stanje patrijarha je zelo slabo. Povez tega je patrijarh Tihon slep.

Preganjanje duhovnikov v Rusiji se še vedno nadaljuje. Zlasti mnogo trpe oni duhovniki, ki molijo po cerkvah za zaprtega patrijarha Tihona.

V San Franciscu in New Yorku so se vršila protestna zborovanja proti preganjanju vere v Rusiji. Zborovalci v New Yorku so zaprosili vlado Zedinjenih držav, da naj prepriči preganjanje vere v Rusiji in da naj podvzame potrebne korake za rešitev patrijarha Tihona.

drugimi državami se huiše, nego z našo. To je prvi in glavni vzrok.

— Jaz pa vendar mislim, da to ni vse. V tako veliki in močni državi bi se bil vendar moral najti način, da se ta kolobar ustavi.

— Niso ga mogle ustaviti niti druge, močnejše države. Mi imamo nad sabo druge postave, močnejše, kakor so vsi človeški zakoni: takozvani železni gospodarski zakon. — Proti njemu ne opravite ničesar. Vi jih morete samo opazovati, študirati, potem se pa njim prilagoditi. Edini način, da se ta kolobar ustavi, je: veliko delati, malo trošiti; veliko prodajati v tujino, malo uvažati. Denar je gospodar sveta. On sam daje postave sam sebi in nikdo drugi.

— E, gospodine! Vi se jako čutite...

— Mi se čutimo, ker vemo kaj pomenimo. Mislite, da ne vemo, kako gleda na nas navadna množica? Tako nekako, kakor na dekle, ki je »padla«. Po prvi nesreči je padla v drugo, po drugi v tretjo, potem pa pada vedno bolj, da slednjič niti ona, niti drugi ne občutijo več, da pada. Ljudje pa govorijo: »Sama je kriva, ker je tako in tako« in vsak misli, da mora biti sodnik. Mislite, da ne vemo, kaj se o nas govori? Vsak misli, da nas more soditi in nam ukazovati. Če pa družega ne zna, nas pa vsaj zmerja ter čez nas godrnja. Toda mi živimo in delamo naprej po naših postavah...

— Oprostite, gospod Dinar, vi se vedno izgubljate nekako predalet. Mene vaš nenavaden obisk zelo veseli ter bi se rad pogovoril z vami zelo stvarno in podrobno. Množica je res trdno prepričana, da ste sami krivi vašega pad-

Srbska beseda.

Ako se hočemo sporazumeti, ter v slogi in v miru živeti med sabo, moramo poslušati obe strani in med nasprotimi stališči iskati srednje poti. Poslušajmo torej, kako si star, pristen Srbinjanec predstavlja vprašanje našega medsebojnega in državne ureditve s svojega stališča.

— Poslušaj sedaj ti mene, da ti povem prav po srbski, kako je bilo:

Mi smo šli v boj za srbstvo, a ne za neko jugoslovenstvo, o katerem nismo vedeli ničesar, a še manj za hrvaške republike ali slovenačke avtonomije. Naša želja je bila, da se ujedini vse, kar je srbsko, pa naj se nahaja kjerkoli.

— To menda ne bo točno — ga prekinem. Da ne govorim o različnih vaših političnih voditeljih in kulturnih delavcih, omenim samo proklamacijo glavnega poveljnika takratne srbske vojske, našega sedanega kralja Aleksandra in proklamacijo radikalne srbske vlade v Nišu. V teh dveh izjavah je jasno rečeno, da stopa Srbija v boj za celo južno slovenstvo.

— Ne govorim o voditeljih. Govorim, kaj je mislil Srbin in srbski vojak, ko je šel v boj. Ali ste vi v Avstriji kdaj mislili na nas? Mislili ste samo, kako bi bilo za vas bolje! Mi smo bili mala in slaba država, a imeli smo velike in močne nasprotnike. Morali smo misliti na Makedonijo, na Vojvodino, na Srem, na Bosno, na prost izhod k morju. To je bila naša prva skrb. Medtem so pa začeli prihajati glasovi tam s Preka, da se Hrvači in Slovenci čutijo z nami eno in se hočejo z nami združiti. Ti glasovi so nam bili prijetni, a videli smo, da so samo glasovi posameznih idealistov, ne pa velikih množic. Medtem se je započela vojna in Hrvači in Slovenci so stali v vrstah naših sovražnikov. Oni se niso samo zoper nas vojskovali, ker so se morali, bili so naši fanatični in krvoločni sovražniki. Istotako so doma kar plameli besnosti proti nam. V tujini so osnovali takozvani »Jugoslovenski Odbor«, ki je nedavno intriniral proti Srbiji in hotel osnovali neko Jugoslavijo brez Srbije, iz samih prečanskih krajev, toda tako, da bi bila v tej Jugoslaviji ena tretjina Srbov, ki bi bili izročeni na milost in nemilost Hrvatom. Ko je bila Avstrija v poslednjih vzdihljajih, so se poskušali s takozvano »majniško deklaracijo« rešiti za Habsburžane, kar je bilo mogoče.

— Toda to niso bili vsi.

— Vem! Bilo se tudi izjeme. Bili so taki, ki so dezertirali k nam, vstopili v legije ali postali komite. Bili so taki, ki so ostali doma, toda so bili našega mišljenja. Toda priznali mi hoste, da so to bile redke izjeme.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

— Vem! Bilo se tudi izjeme. Bili so taki, ki so dezertirali k nam, vstopili v legije ali postali komite. Bili so taki, ki so ostali doma, toda so bili našega mišljenja. Toda priznali mi hoste, da so to bile redke izjeme.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

Medtem se je končala vojna na naš, kakor niso pričakovali. Avstro-Ogrska je propadla. Naravno bi bilo, da Hrvači in Slovenci dele njeno usodo. Oni so pa sedaj prišli k nam in se začeli ponujati: Mi smo en narod. Ustanovimo eno skupno državo! — Mi bi jim bili čisto lahko odgovorili: najprej je treba, da preudarimo, kdo bo plačal ceno. Ko bodo računali poravnani, bomo govorili dalje. Toda ne! Mi smo jih sprejeli. Vlekli smo jih s sabo na miselnost, istega jezika in narodnosti, kakor pa mi. Oni niso krivi, da so bili taki.

ko živijo. Bili so prisiljeni, zapeljani. — Rečevo so se tresli straha. — Kaj če bo treba dati odgovor za razne reči, ki so se godile med vojno? Kaj bo z avstrijskimi kronikami? Kaj bo z različnim premoženjem, vojaškim in civilnim državljanom, ki se nahajajo na njihovi zemlji, če bodo potisnjeni v ulogo premaganca?

— Res smo jih izrekli iz neprimlik. s tem, da smo jih predstavljali kot naše rojake in prijatelje. Dali smo jim vojaško pomoč, da jih niso preplavile zelene garde ali nemški prostovolci, dali smo diplomatično pomoč. Sedaj so pa zopet kar naenkrat obrnili in pravijo: Mi nismo en narod. Mi nečemo živeti z vami v isti državi. Mi nečemo voditi iste gospodarske, vojaške in zunanje politike, kakor vi itd. Dobro! Ako nečete z nami, pa pojdite, odkoder ste prišli. Plačajte nam popreje, kar ste nam dolžni, potem pa pojdite. Napravite svojo republiko, kakor hočete, toda nam morate plačati, kar ste nam naredili škodo med vojno, kar smo imeli z vami stroškov po vojni, potem pa pojdite in se igrate republiko, kolikor hočete. Toda znajte, da jo boste morali tudi sami braniti, če bo treba. Mi se bomo pa uredili, kakor bo za nas prav. Znaš pa tudi, da nečemo niti ene srbske vasi pustiti pod hrvaško vladno. Mi smo se bojevali, da osvobodimo naše rojake in to hočemo doseči. Drugo pa, kakor vam je drago. Toda znajte, da bomo prodajali naše žito tja, kjer bo dražje, in da bomo kupovali tovarniške izdelke tam, kjer bodo cenejši. To pa gotovo ne bo v Sloveniji.

Tako je govoril stari Srbijaneec,

Emil Stefanović:

Robska psihologija.

Pod tem naslovom je prinesel »Vreme« članek, v katerem odgovarja na članek z istim naslovom v ljubljanskem »Slovencu« in trdi, da je mogoče kultura Slovencev višja od domače balkanske ali da je ona plod robstva in duševne odvisnosti od Gradca, medtem, ko priznava, da je bila srbska kultura mogoče manjša ali je to njihova, njihova srbska in plod dolgoletnih borb osvoboditve srbske nacije izpod tujeja jarma.

Naziranje pisca v »Vremenu« je točno, samo se ne sme identificirati celokupni slovenski narod z robjskim razpoloženjem njegovih voditeljev intelektualcev.

To hočem pri tej priliki ugotoviti in tudi dokazati, da ne dobi silni srbski seljak pogrešnega mnenja o svojem kmečkem bratu Slovenceu.

Mase slovenskega delavnega ljudstva imajo zdrav svobodoumen instinkt in ponosno ter svobodoljubno dušo in so preje revolucionarno razpoložene, kakor da bi kazale znake robjske psihe. To trditev nam ne dokazuje že samo najožje krvno in duševno sorodstvo s srbskim kmetom, temveč to nam potrjuje tudi zgodovina.

V devetem stoletju so Slovenci pod Ljudevitom Posavskim potokili dvakrat Franke in jih tudi vrgli iz dežele. Šele tretjič je podlegel slovenski narod po krutih bojih in žrtvah tedanjim evropskim veselesil. V šestnajstem stoletju so bili kmeti upori na dnevnem redu in dosegli svoj višek pod svojim voditeljem Matijem Gubcem, ki je organiziral slo-

nati s tem, kar je. Če bi vi imeli čas in potrpljenje, bi midva lahko izračunala podrobnosti, kako bi gospodarila gospodična Kronica. Treba bi bilo samo izračunati, koliko bankovcev je bilo takrat v deželi, kakšna je bila vaša trgovinska bilanca, kakšen bi mogel biti približno vaš proračun, koliko kredita bi vaša gospodična mogla imeti v tujini.

Kronic je bilo takrat v deželi jako veliko, koliko, ne vem. Nekaj milijonov večalmanij, to ni poglavitno. Važnejše je vprašanje, kako bi izgledala trgovinska bilanca? Gospodična Kronica bi imela na prodaj nekaj lesa, nekaj živine, a drugače skoraj nič. Pravzaprav se tega ne veliko. Živina je bila izredena radi rekvizicij, gozd se v začetku po razpadu Avstrije ni zamogel dovoljno izkoriščati, ker ni bilo delavcev in ni bilo tehničnih sredstev. Izračunajte, če hočete, koliko bi bila mogla gospodična Kronica v prvem letu izvoziti iz slovenskih krajev? Potem pa se izračunajte, kaj je morala kupiti? Treba je bilo predvsem žita in moke in to ne malo, ker je ljudstvo bilo sestrano. Treba je bilo obleke, orodja itd. Ako bi se odračunalo dohodke od stroškov, bi se koj videlo, da je bila gospodična Kronica globoko pasivna.

Sedaj morate pa še pogledati, kako bi izgledal njen domači proračun.

Dohodki bi ne bili veliko večji, kakor pa med vojno, ker bi davkov ne bilo mogoče hitro povečati. Stroški bi pa takoj ogromno narasli in bi rastli neprestano. Treba bi bilo celo vrsto novih uradov, treba bi bilo vsem uradnikom, učiteljem in uslužbencem takoj znatno povečati plačo. Treba bi bilo takoj organizirati varnostno službo in obrambe-

vsenske kinete-tlačane, in se podal z vilami in kosami proti graščakom tlačiteljem. Ob tej priliki je pokazal naš slovenski kmet ne samo smisel za svobodo, temveč tudi neverjetno požrtovalnost, ki je bila vezana z ogromnimi in krvavimi žrtvami. Razen teh zgodovinskih faktov, bi lahko navedli še nesheto drugih, v katerih je igral ravno preprosti kmet ulogo revolucionarnega osvoboditelja. Spominjamo samo še, da so se ravno za časa vojne uprli ravno kmečki sinovi v Judenburgu proti avstrijskemu imperijalizmu in s tem doprinesli jasen dokaz, da je ravno naš kmet-delavec in mali človek bil pripravljen, da žrtvuje tudi svojo kri, da bi se iznebil robjskih klesč, v katerih so ga tiščali Habsburžani potom slovenske inteligence.

Ta zgodovinska dejstva nam jasno dokazujejo, da je masa slovenskega delavnega ljudstva svobodoumna in da je bila pripravljena za svojo svobodo do- prinešiti tudi najkrevnejše žrtve.

Nastane sedaj vprašanje zakaj se slovenski narod ni že davno osvobodil izpod tujevega jarma, ter je moral čakati, da so doprinesli bratje Srbi žrtve in to silno krvave žrtve za njegovo svobodo.

V pojmu naroda je ena najvažnejših komponent ne samo široka masa ljudi nečolanih, ki delajo s svojimi rokami, temveč tudi intelektualci, ki tvorijo jedro vsakega naroda in so po svoji duševni superiornosti že po naravnem zakonu poklicani, da bodo duševni voditelji svojega naroda.

Ako komponenta intelektualcev ne funkcionira, je vsa požrtovalnost in nacionalna revolucionarnost širokih mas, brez prave dejanske vrednosti, kar nam jasno dokazuje zgodovina revolucionarnih borb širokih mas slovenskega delavnega ljudstva.

Srbski seljak je vodil borbo proti svojemu tlačitelju z ramo ob rami s svojimi intelektualci. Srbski intelektualci, pogledimo, da celo najvišji predstavnik države, kralj, ni nikdar zapustil in se odtujil duši preprostega seljaka, iz katerega vrst je izšel, temveč se je z njim skupaj boril in z njim skupaj tvoril srbski narod. V tem dejstvu ravno tiče veličina in moč srbske nacije.

Pri prečanskih intelektualcih je to ravno narobe. On se je v istem momentu, ko je zamenjal svoj kmečki klobuk z dunajskim ali graškim cilindrom, odtujil svojemu narodu, iz katerega je izšel, on ni več poznal njegovega raličnega srca, on ni več upošteval njegove ponosne duše, on se je odtujil od njegovega jezika in je na ta način postal vse drugo, samo ne sin svobodoumne krvi svojega naroda. To našo trditev nam trdo dokazujejo dnevno žalostni dogodki pri naših prečanskih oblastih, kjer slišiš od strani intelektualcev krute besede: »Prokleti kmet z arukane«, ki se varirajo v stilih in podobnih psolvah. Iz sina svobodoumne slovenskega naroda je postal, ali politično in nacionalno indiferenten in kot tak tih, ponižen, pohleven, priden in vester rob habsburške kamarije, ali pa se je ta indiferentnost in plahost v njegovih starejših letih izpremenila že v hudobno in preračunljivo lajastvo, katerega so se Nemci potom Habsburžanov posluževali v nacionalni in gospodarski borbi proti njegovemu lastnemu narodu. Takih tipov se je dobilo

no moč. Saj bi menda ne čakali Wilsonovih not, da bi prepadla kakšno avstrijsko tolpo, če bi hotela kaj udariti preko vaše narodnostne meje? To pa veste, da je lažje ustvariti vojaško moč tam, kjer je popreje ni bilo, kakor jo pa narediti tam, kjer je popreje bila, a je razpadla... Treba bi bilo tudi znatnih stroškov za vašo zunanjo politiko. Ne računajte, da bi na primer vojaške potrebščine vzeli od bivše avstrijske armade, kar je ostalo v Sloveniji. Kar je bilo last avstrijske vojske, je postalo vojni plen, o katerem bi odločevali drugi. Najbrže bi imel jaz pri njem več besede, kakor pa gospodična Kronica. Delegata ali kurirja, katerega bi na primer poslali v Pariz, bi bilo treba plačati s franki ali s šterlingi...

— Oprostite! Saj ni nikdo zahteval, naj Kronica živi čisto samostojno. Take stvari, kot diplomacija, vojaščina itd. naj bi bile skupne.

— Vi ste zelo praktični! Torej jaz naj bi se združil z gospodično na ta način, da bi ji jaz dal stanovanje, kupoval obleke, morda še vzdrževal kočijo in še plačeval njene dolgove. Če se združiva, se združiva samo na ta način, da imava skupne dohodke in stroške. Najprej morava preračunati, kaj je imela vaša gospodična takrat, ko sva se poročila, potem šele morete presoditi, kdo je prišel na bolje.

Takoj po razpadu Avstrije je morala gospodična kupiti žito in moke. To je bilo prvo. Žito sem pa imel jaz v Banatu, v Bački, v Sremu, v Slavoniji itd.

— Se enkrat: oprostite! ti krajci vendar niso bili vaši, to je bilo last gospodične Kronic!

— Ako hočete meni odgovorjati, morate nekoliko več misliti, kakor pa vaši

na cefe kupe po različnih ministrstvih in pisarnah višjih oblasti.

Prečanska duhovščina že po svojem programu internacionalna in pokorna vsaki oblasti ni postavila nikakega odpora razven onih na Koroškem in Primorju.

V tem dejstvu ravno tiči vzrok, da svobodoumno slovenskega naroda ni imela tistega razmaha, kakor je to odgo-varjalo njegovi ponosni notranjosti.

Razven teh tipov, ki so tvorili velikanstvo večino slovenskih intelektualcev, smo imeli še dva tipa, od katerih je bil eden požrtovalen, idealen, nacionalni revolucionar, in drugi pa pripadati, veliki in brezplodni nacionalni frazer, katerega nacionalnost je izhajala ne iz njegove notranje duše in ljubezni do svojega naroda, pač pa iz čistega oportunizma. Ta dva oba tipa tudi nista prišla nikdar v ožji stik z masami slovenskega naroda ter vodila le nacionalno politiko poedinih oseb. Drugi tip papirnatih nacionalistov, ne samo da ni vodil same prave nacionalne borbe, temveč je tudi preprečeval idealno in požrtovalno borbo prvega tipa in si ga v svoji politiki držal kot nekaj priveseke proti njegovi lastni volji.

Imena požrtovalnih, idealnih mož se svetijo ne samo v zgodovini osvoboditve slovenskega naroda, temveč — so poznana tudi srbskemu narodu kakor Endlicher, Jenko itd.

In kar je najbolj žalostno, ti silni borci za nacionalno ujedinjenje niso prišli niti prej in niti po osvoboditvi do prave veljave, temveč so morali bežati pred papirnatimi nacionalisti in jih najdeta danes v različnih opozicijskih vrstah.

Tragedija slovenskega naroda, vidimo, ne leži samo v robjskem razpoloženju njegove inteligence, temveč tudi v ambicioznosti in oportunizmu takozvanih papirnatih nacionalistov.

Velik del te inteligence se je zbral po razpadu v demokratski stranki pod vodstvom papirnatih nacionalistov. V tem času jim je bila podana prilika, vsled popolnega poloma klerikalne politike v bivši Avstriji, da postanejo ob podpiranju pravih nacionalnih revolucionarcev voditelji slovenskega naroda. Ali tudi tukaj je odrekel papirni, nacionalizem. On je sicer podpiral požrtovalno delo nacionalnih revolucionarcev in se držal z njim kot s pavovim perjem, ali je stal naenkrat pred strašnim dejstvom, da ni poznal psihe lastnega naroda.

Ta papirnat demokratski nacionalizem, kateremu se je pridružil po razpadu še papirnat državotvorstvo, s katerim je »haziral« po svojem časopisu naokrog, ni bil v svojem notranji bistvu samo robsko razpoložen in popolnoma nesposoben, dostikrat otročji, temveč on je nosil že od prej v sebi bacil kriminalno patološke - židovske špekulacije, kakor nam to našo trditev podčrtavajo njihovi vzporedni posli z Agromerkurjem in krušnimi kartami. Ta bolezen dem. gospode se je razvila po razpadu stare Avstrije na veliko v različnih najumaz

Gospodarska politika.

Industrijsko-obrtna vzorčna izložba v Mariboru in njen pomen.

Za Maribor kot skrajno severno mesto, obmejno mesto naše države, se je bore malo naredilo, odkar je v naši posesti, in sicer ne gospodarsko in ne nacionalno. V gospodarskem oziru je sicer Maribor v toliko napredoval, da se je osnovalo po prebratu več industrijskih podjetij, večjih in manjših. Ustanovila so se raznovrstna industrijska in obrtna podjetja, ki so obetala postati velikopotezna, a žal so morala le kmalu uvideti, da se jih pravilno ne razume, in niso radi tega našla potrebne razumevanja ne v Beogradu in ne v Ljubljani. Tako je ostala obrt in industrija v Mariboru še vedno na mrtvi točki, kljub vsem prizadevanjem in agiliti. V narodnem oziru se pa v Mariboru sploh nič ni zgodilo in smo namesto da bi bili napredovali, le nazadovani, in sicer izdatno nazadovani. Vzrokov ne bodem tu navajati, ker mi je pred vsem na tem ležeče, da povem moje skromno mnenje o potrebah za razvoj naše industrije in obrti tukaj na severni meji. Ker se za naše severno mesto prav nič ne stori od strani vlade, so industrijski in obrtniki primorani, da si sami pomagajo. To pa so že leta 1921 storili, ko so priredili svojo malo obrtno razstavo, ki je bila le lokalnega pomena. Ta razstava, ki je bila le kot nekaj pričetek, je pokazala, kolike važnosti so razstave za naše mesto, ker se je kljub malemu obsegu razstave videlo, da ima Maribor dobro obrtništvo in industrijo. Maloštevilni razstavljalci so dobili toliko naročil, da so bili za več časa z delom preskrbljeni in tako dobili tudi pogum za prirejanje nadaljnjih razstav, ker so uvideli, da se le potom razstave morejo z raznimi krogi seznaniti. Ta dobro uspeša mala razstava je dala prirediteljem pogum, da so se odločili prirediti lansko leto razstavo v veliko večjem obsegu pod naslovom »Pokrajinska obrtna razstava«. Ta razstava je tako sijajno uspeša in je zavzela tak obseg, ki ga niti prireditelji sami niso pričakovali in se je kljub slabemu vremenu s popolnim moralnim uspehom zaključila. To razstavo, na kateri je izložilo 432 tvrdk svoje predmete in sicer samo lastne izdelke (ne pa tuji), kakor na raznih sejnih, kjer se izlaga po večini tuje izdelke), jo posetilo nad 86.000 posetnikov iz vseh krajev naše države in inozemstva. Ti izdelki so pokazali, kakor dovršeno je že domače delo, kar je gotovo tudi na zunaj vplivalo. Radi tega ni bila ta razstava samo za razstavljalce in Slovenijo velike važnosti, temveč je prinesla na ugled tudi naši mladi državi. Da je prinesla razstava tudi razstavljalcem mnogo koristnih, je pa že iz tega razvidno, da se je na razstavi sklenilo skupno za četrtil milijarde dinarjev raznovrstnih naročil, kar pomeni za razstavljalca popolni uspeh. Pa ne samo, da je razstava prinesla ta moralni in gnoten uspeh, ampak glavno, kar je, da so se producenti in konzumenti med seboj spoznali, da je širša javnost zvedela, kaj se pri nas vse lahko dobi in česar se mora iz inozemstva uvažati. V celoti je bila že lanska razstava nekak pregled naše industrije in obrti,

ki mora biti v bodoče seveda še izpopolnjena, tako da bodejo vse panoge industrije in obrti zastopane. Torej te koristi je prinesla razstava našim industrijskim in obrtnikom. Mestu Maribor pa je prinesla tudi nekaj življenja in ga vsaj za časa razstave spravila iz splošnega mrtvila, tako, da se je tudi v drugih krajih vsaj o Mariboru govorilo.

Na podlagi teh uspehov prejšnjih dveh razstav so se mariborski industrijski in obrtniki zedinili in sklenili prirediti tudi letos veliko »Industrijsko-obrtno vzorčno izložbo« v času od 15. do 26. avgusta 1923. Ta razstava je v veliko večjem obsegu zamišljena kakor prejšnji dve, ki sta bili bolj lokalnega pomena, odnosno pomena za našo ožjo domovino, ki naj pokaže vse zmožnosti naše obrti in industrije, obenem pa naj pokaže, kaj se pri nas še ne izdeluje, ker se bodejo tudi taki predmeti izložili, ki se pri nas še ne izdelujejo. Razen tega bo poseben oddelek za stavbeno obrt, poseben oddelek za vrtnarski in vinarski pridelke ter za umetniško obrt. Prostor, na katerem se ta razstava vrši, je kakor naša še v to svrhu ustvarjen. Iz dosedanjega zanimanja je tudi videti, da bo ta razstava prav dobro uspela, ker se je za isto že mnogo razstavljalcev prijavilo.

Napačno je torej mnenje, ako kdo misli, da ni Maribor upravičen, za prirejanje industrijskih in obrtnih razstav. Nasprotno. — Ravno v Mariboru se morajo take prireditve vršiti, ker je ravno to mesto najbolj zapuščenno, tako v gospodarskem kakor tudi v nacionalnem oziru, ako bi se merodajni činitelji za Maribor bolj zavzemali, potem bi seveda ne bilo treba mariborske pridobitni krogom po samopomoči zgrabit. Ker pa tega ni, jim ne preostaja drugega, kakor da si sami pomagajo, ker imajo ravno tako pravico do napredka in razvoja, kakor vsi ostali davkoplačevalci naše kraljevine. Torej je popolnoma napačno mnenje, da so samo gotova mesta za prirejanje razstav in sejmov upravičena in to že iz samo tega razloga, ker se tudi v drugih državah kakor n. pr. v Nemčiji prireja vsako leto skoro v vsakem mestu kaka obrtna industrijska razstava (lansko leto je bilo skupno v Nemčiji 52 razstav in sejmov prirejenih) in smelo lahko trdimo, da je Nemčija le vsled svojih številnih razstav v gospodarskem oziru do takega viška prispela, kar ji še danes ves svet zavida. Le, ako bodejo naša industrijska in obrtna podjetja svoje zmožnosti svetu pokazala, le takrat moramo računati na dober napredek in razmah — nikdar pa v samoljubnosti.

Tehnično priprave za razstavo so v polnem teku, potrebno je le, da vsi oni industrijski in obrtniki, ki se mislijo letošnje razstave udeležiti, čimprej svoje prijavitelne vpošljejo in naj ne čakajo do zadnjega dneva, t. j. do 1. julija, ker do tega dne morajo biti vse prijavitelne že v rokah uprave razstave. Prijavi rok poteče s prvim julijem, po tem roku došle prijavitelne se bodejo le v toliko upoštevale, kolikor bo še prostora na razpolago. Kdor pravčasno svojo prijavitelno vpošlje, lahko tudi na prostor, ki ga želi, računa, obenem pa olajša tudi delo tehničnemu vodstvu razstave.

Kdor želi lastni paviljon postaviti, naj vpošlje tozadevni načrt najkasneje do 20. junija 1923 upravi razstave v odobritev.

Položnica vožnja in popust pri prevozu razstavnih predmetov po železnici. Ministrstvo Saobraćaja v Beogradu je dovolilo obiskovalcem »Industrijsko-obrtno vzorčno izložbo« v Mariboru 50% popusta na železniških progah naše kraljevine, ter 50% popusta pri prevozu razstavnih predmetov. Vsled tega bode omogočeno vsakomur, da se te razstave udeleži, bodisi kakor razstavljalac ali pa kot obiskovalec.

Vse informacije glede razstave daje uprava razstave v Mariboru, Aleksandrova cesta 22, kamor se je obračati pismeno, osebno ali telefonično. (Telefon interurban šte. 325.)

Belgijski glas o našem finančnem položaju.

Ugleden belgijski list »L'Echo du Soire« prinaša članek o finančni situaciji v naši državi, iz katerega radi zanimivosti posamezno nekatere podrobnosti.

Uvodoma povdaja članek neorjentičnost v Belgiji o našem finančnem položaju ter navaja razloge, ki jih smatrajo v Belgiji za vzrok denarne krize v naši državi. Med temi razlogi navaja oslabljenje države vsled desetletnih bojov, nesorazmerno povečanje države, težave pri ureditvi, preveliko oboroževanje itd. Ti vzroki, pravi dalje članek, kljub svoji važnosti niso odločilni. Vzroki sedanjega finančnega položaja so povsem drugi.

Glede splošnega finančnega položaja v naši državi izjavi »L'Echo du Soire«, da je treba pred vsem razlikovati dve stvari, vojni dolg kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, od državnega dolga. Vojni dolgovi imajo izjemen položaj; to so izključno posojila, ki jih je najemala kraljevina Srbija od zaveznikov. Vsled popolne izpraznitve osemletja leta 1915 ni bilo mogoče izvršiti nobenega notranjega posojila ter radi tega tudi niso bile izdane nove emisije v breme države. Za časa izgnanstva iz države se ni povečalo število papirnatega denarja in v taki situaciji so se vrnili Srbi v svojo državo.

Posojila, ki so jih najeli Srbi pri zaveznikih, dosegajo približno vsoto 54 milijonov dolarjev, 24 milijonov funtov sterlingov in preko ene milijarde francoskih frankov. Natančnost teh podatkov ni ugotovljena, kakor tudi še ni zasigurano njihovo izplačilo, ker zavisi to vprašanje od vseh problemov rekonstrukcije Evrope, v čemur pa si velišle še niso edine. To so samo indirektni činitelji, ki vplivajo na borzni tečaj v Jugoslaviji, ker dosedaj niso storjeni še nobeni koraki, da se prične z odplačevanjem obresti in z amortizacijo tega dolga.

Vojni dolg bivše avstro-ogrske monarhije po mirovni pogodbi novega teritorija Jugoslavije sploh ne obremenjuje. Edino en del predvojnega avstrijskega 14 odstotnega državnega dolga, je naložen teritoriju Jugoslavije, radi česar je vlada zavezana, da izplačuje imeteljem teh obligacij v nevrtnih in zaveznikih državah kupone z označenimi obligacijami.

Kot državni dolg se razumeva tudi posojilo predvojne Srbije. Pri tem posojilu pa anuiteta ne presega 40 milijonov frankov, kar je pravzaprav zelo majhno breme za novo državo.

Ta posojila so zajamčena z monopolnimi dohodki, ki so znašali leta 1922 1 milijardo dinarjev.

Notranje 7 odstotno posojilo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev iz leta 1921 je namenjeno izboljšanju in rekonstrukciji železniškega omrežja. Od tega posojila pa še polovica ni porabljena in se nahaja še v Zagrebu v rokah sindikata bank, ki je ta vpis izvršil.

Tudi Blairovo 8 odstotno posojilo, sklenjeno leta 1922 je namenjeno za zgradbo proge Beograd-Jadransko morje in za zgradbo enega pristanišča v Jugoslaviji.

Razmerje med Narodno banko in državo je sledeče: 5300 milijonov dinarjev v bankovcih se nahaja v prometu, kar predstavlja 400 dinarjev na vsakega prebivalca. Z ozirom na druge evropske države je ta vsota zelo majhna. Zaloga zlata in srebra ter imovina v inozemstvu znaša približno 5 milijonov frankov. Eskompt trgovsko-industrijskih efektov — kratkoročni zneski — je znašal v februarju 1500 milijonov dinarjev. Banka je eskomptirala za 2 milijardi 900 dinarjev državnih bonov; banka pristiha med svoje aktivne tudi dohodke državnih domen (nekaj nad 2 milijardi).

Kakor smo že omenili, je zelo malo papirnatega denarja v obtoku. To povzroča, da je v večjih centrih države stalno občut-

no pomanjkanje denarja. Seljaki, ki tvorijo večino prebivalstva, imajo v veliki meri shranjen svoj denar doma, kar tudi precej poostre pomanjkanje gotovine.

Radi tega je obrestna mera tako visoka, povpraševanje po kapitalu, ki je potreben za razna podjetja, reparacije in obnovo zemlje, je veliko.

Ravnotežje v proračunu skušajo Jugoslovenci doseči s klasičnimi sredstvi: s šteđenjem na eni strani in z racionalnim zviševanjem dohodkov na drugi strani. Doseženi so že zelo veliki prihranki. V samem finančnem ministrstvu je prihranjenih državni blagajni približno 100 milijonov dinarjev na leto s tem, da je bilo odpravljenih nekaj odločkov tega ministrstva. Z pametnim gospodarstvom, uravnoteženim proračuna, svobodno trgovino, revizijo carinskih pristojbin, kar je vlada vse zelo pazno proučila in pametno rešila, se je doseglo, da se že nekaj mesecev občuti znatno izboljšanje jugoslovanske valute na denarnem trgu.

Avstrijsko posojilo.

Zadnja pogajanja o izdaji mednarodnega posojila Avstriji so končana. V celoti se bo placirala vsota v nominalnem znesku 32 milijonov 623.500 funtov sterlingov. K temu pride še 20 milijonov zlatih kron, ki jih je ljubila Španija. Oba slednja zneska dasta zopet nadaljnjih 2.470.000 funtov sterlingov. Od prvotno predvidenega zneska 32 milijonov 623 tisoč funtov sterlingov odpade na Avstrijo 3.807.700, na Belgijo 294.100, Češko-slovaško 3.573.000, Francijo 2.659.000, Nizozemsko 250.000, na Italijo 1 milijon 905.000, na Švico 972.700, na Švedsko 760.000, Severoameriške Zedinjene države 5.400.000 in na Anglijo 14.002.000. Posojilo garantirajo Anglija, Francija in Češko-slovaška vsaka z 24 in pol odstotkov, Italija z 20 in pol odstotkov, Belgija z 2 odstotki, Švedska z 2 odstotki, Danska z 1 odstotkom, Nizozemska z 1 odstotkom, skupaj 100 odstotkov.

Z transami tega posojila se bodo konsolidirala, odnosno odplačala posojila, ki jih je Avstrija najela za kratek rok v inozemstvu, dalje posojila v dolarjih, ki jih je najela Avstrija koncem pretečenega leta v državi in pa predumi, ki so jih Avstriji izplačale na račun mednarodnega posojila Anglija, Francija, Italija in Češko-slovaška. Za avstrijsko državno gospodarstvo ostane okroglo pet milijonov avstrijskih kron, s katerimi se bo pokrili primanjkljaj sanacijske periode.

S tem posojilom je Avstriji zagotovljeno gospodarsko ozdravljenje. Sedaj avstrijski vladi pač ne bo težko, vzdržati krono tudi še nadalje na oni točki, kjer je bila dosedaj, da bo na ta način še nadalje avstrijska krona poleg dolara najstabilnejša valuta na mednarodnem denarnem trgu.

INDUSTRIJA.

Trboveljska premogokopna družba se je lansko leto trudila, da z izboljšanjem starih naprav in z napravami novih izboljša in poveča produkcijo premoga. Uspeh tega dela je razviden iz rezultata lanskeoletne produkcije. Premogokopci so producirali 1 milijon 172.726 ton premoga, to je približno 170 tisoč ton (17 odstotkov) več, kakor leta 1921. Cementarna v Trbovljah je izdelala 1857 vagonov cementa, apnenice v Zagorju pa okroglo 1861 vagonov apna. Družba računa, da se ji posreči letos to produkcijo še ojačiti. Da bo delniška glavica odgovarjala razširjenemu obratu, je družba sklenila povešati glavico na 50 milijonov dinarjev, kar se bo doseglo z izdajo 500.000 novih delnic.

Državna borza dela. Dela iščejo: rudarji, stavbi in strojni ključavničarji, mizarji, čevljarji, strojniki, krojači, šivilje, peki, mesarji, tapetniki, natakarike, pisarniške moči, vzgojiteljske, vajenci, vajenke itd. V delo se sprejmejo: rudarji, železostrojarji, čevljarji, pletarji natakarij, šivilje za perilo, zidarji, slikarji, likalke za perilo, usnarji, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

TRGOVINA.

Tečaj na novosadski produkti borzi dne 8. junija. Cene za 100 kg: pšenica bačka 425, ječmen bački 290, oves bački 288, koruza bačka 255, moka št. 0 640, pšenični otrobi 135.

Tečaj na novosadski produkti borzi dne 9. junija. Cene za 100 kg: pšenica bačka 427, ječmen bački 288, oves bački 288, koruza bačka 257, moka št. 0 645, pšenični otrobi 135.

× Zabrana uvoza konj iz naše države v Avstrijo. Avstrijski poljedelski minister je zabranil uvoz konj iz naše kraljevine v Avstrijo, ker so bile na nekaterih konjih, uvoženih iz naše države v Avstrijo, konstatirane nalezljive bolezni.

DAVKI—CARINE.

× Tovarnarji salame in suhomesnatega blaga v naši državi so se obrnili na ministra za trgovino in promet, da odpravi izvozno carino na to blago in da zvišata uvozno carino, kar bi bilo v interesu naše domače produkcije.

DOBAVE.

× Dobava tiskarskega brzoostroja. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici se sprejema do dne 25. junija t. l. ponudbe glede dobave tiskarskega brzoostroja z avtomatičnim aparatom za vlaganje. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Prodaja starega železa. Pri komandni podoficirski šoli v Šibeniku se bo vršila dne 25. junija t. l. javna dražba približno 62 ton starega železa. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava sode. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 27. junija 1923 oферtalna licitacija glede dobave 1 vagona amoniakov v 300 kg masne sode. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava jekla. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 27. junija t. l. oферtalna licitacija glede dobave 10.000 kg jekla za lisnate vzmeti. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava raznega materiala za povezovalne tobake. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 26. junija t. l. oферtalna licitacija glede dobave raznega materiala za povezovalne tobake (vrvice, spage, jute, blaga »Amerikan«, pločevinasti plombi, trakovi iz jute). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki in vzorci je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Franc Jožef — sovražnik Jugoslovenov.

Pražke Lidove Listy so začeli objavljati vrsto tajnih dokumentov o početku svetovne vojne, ki jih je dal na razpolago diplomat, ki je pripadal avstro-madžarskemu poslanstvu v Petrogradu. Zanimivo je n. pr. pismo, ki ga je pisal Franc Jožef Viljemu II. in ki je došlo v Berlin 5. julija 1914.

Franc Jožef je mnenja, da je bil sarajevski atentat organiziran od Srbov, čeprav se ne da dokazati soudeležba srbske vlade. Srbska politika hoče združiti vse Jugoslovane pod eno zastavo in to tvori stalno nevarnost za habsburško monarhijo. Ta nevarnost je pa radi tega posebno pereča, ker Rumunija simpatizira s Srbijo. Radi tega deluje avstrijska vlada na to, da osami in zmanjša Srbijo.

Ko bo Rumunija spoznala, tako pravi Franc Jožef, da išče trozveza (Avstrija, Nemčija, Italija) stikov z Bolgarsko, se bo oddaljila od Srbije in Rusije. Predpogoj za uspeh te politike je uničenje Srbije kot važnega političnega faktorja na Balkanu. Po sarajevskem atentatu na Franc Jožef mnenja, da mora Viljem pripoznati, da je nemogoče mirnim putem poravnati nasprotje med Srbijo in Avstrijo.

Iz tega pisma razvidimo, da ni bil samo blazni Viljem, ki je hotel na vsak način začeti vojno, temveč da je Franc Jožef ravnotako kriv neizmerne gora, ki je prišlo nad Evropo. A starec se je v svojih računih zmotil, z vojno je hotel uničiti Jugoslovenstvo, a zgodilo se je ravno nasprotno: iz rek krvi se je dvignila enotna, ujedinjena država Jugoslovenov.

—Zn—

torej reči, da se ji je zgodila krivica, ko se je združila z dinarjem? Jaz sem ji dal četrtino moje vrednosti, katere bi nikdar ne imela, če bi gospodarila samostojno.

— Ob razpadu Avstrije ste imeli vi in krona skoraj enako vrednost.

— Mogoče, toda s to razliko, da sem jaz imel možnost, da ne padem v bodočnosti tako globoko, kakor je morala neizogibno pasti krona, da je nisem jaz držal. Jaz sem imel izvoz iz srbskih zemelj, imel sem vojaščino, diplomacijo, kredit pri antanti, Kronica pa ničesar drugega, kakor krpico na grešnem telesu.

— To priznavam, da bi bila slovenska valuta silno slaba, ako bi bila Slovenija popolnoma samostojna...

— To boste še bolj priznali, ako upoštevate še razne druge posledice, ki bi sledile neizogibno, na primer reparacije, katere bi dala Srbiji. Ali mislite, da bi imeli tako lepe železnice, ako bi pa jaz takoj zahteval toliko in toliko strojev in vagonov? Zahteval bi stroje iz tovarnen in rudnikov, žage in še marsikaj, kar bi lahko rabili. Dalje bi imel jaz napram vaši gospodični svobodne roke v zadevi carine, železniških tarif itd, ona pa ne napram meni, ker bi ji lahko postavil pogodbe v mirovni pogojih.

— Ne govorite tako. Saj vendar ništa Slovenija in Srbija dva sovražna kraja. O takih možnostih je bolje, da sploh ne govorimo. Če ne, postanem še nervozen.

— Samo jaz bi ne smel biti nervozen, čeprav me vaši rojaki neprestano zmerjajo in obrekujejo!

— Vidite, gospod Dinar! Vse, kar ste rekli, priznam. Toda vi bi se bili po združitvi lahko ponašali bolj velikodušno. Zakaj bi se ne bila združila, kot popolnoma enakopravna, recimo Krona za Dinar. Da bi bilo popolnoma lepo in pravično, bi rekel še tole: Naj bi se dal kronski dinar za krono, posestnikom starih dinarjev pa štirje kronski dinarji za eden stari dinar.

— To bi se bilo čisto lahko zgodilo. Toda posledica bi bila, da bi bilo med ljudmi štirikrat več denarja, kot ga je sedaj in ta denar bi bil štirikrat manj vreden, kot je sedaj! Sedaj mi pa povejte, kakšno korist bi imeli od tega? Menda je vseeno, če imaš 20 kron in plačaš za obed 20 kron, ali pa imaš 5 kron in plačaš za isti obed 5 kron.

— V našem slučaju ni vseeno, kajti cene bi ne bile takoj toliko poskočile.

— Torej mislite, da trgovci res ne zna računati? Oni mora določiti cene blagu po cenah denarja in če bi bil denar štirikrat manj vreden, bi bil moral nastaviti štirikrat večje cene. K večjemu bi se kakšna kmetica dala nekaj dni goljufati, toda tudi ona bi kmalu izprevidela, da dobi mnogo več za jajce, ako ga prodaja izvoznikarju, kakor pa, če ga nese na trg. — Cene so poskočile zato, ker redno manj uvažamo, kakor pa izvažamo, ker imamo manj dohodkov, kakor pa stroškov. Samo to je krivo in nič drugega.

— Ali poznate dr. Gosarja?

— Ne spominjam se, da bi bil kdaj o njem slišal.

— Čudno! To je vendar jako znan gospod. O njem se govori, da je jako izvežban v takih rečeh in zlasti v vaših krogih bi ga morali poznati. On je na-

pisal nekoč članek o dinarju in kroni, ter je pokazal zlasti na eno škodljivo posledico one zamenjave krone za dinarje po 4 za enega. Ako bi bila krona ostala samostojna ali ako bi se bila zamenjala 1 : 1 bi bila krona lahko polagoma rastle in narasla na 1 krono predvojne veljave. Tako se pa ne more nikdar dvigniti čez četrtil dinarja, ker je vključena v ta nesrečni zakonski jarem. Ako se dvigne dinar na predvojni didar, se bo povzpela kronica na četrtil svoje predvojne veljave. To se pravi, da izgube posestniki kron tričetrtil svojega premoženja.

— Zakaj bi se pa bila mogla dvigniti samo do 100 vinarjev predvojne veljave? Zakaj ne za 1000 ali za 10.000 vinarjev. Če tako govorite, potem moram reči, da ali sploh ne veste, kaj je denar, ali pa se hočete samo iz mene šaliti.

— Vi se izražate zelo naravnost!

— To in moja priroda. Jaz ne poznam ne laskanja, ne sovražstva. Jaz nisem politik in ne gledam na prijaznost ne neprijaznost množice.

— Torej zakaj se vam zdi ta dr. Gosarjeva ideja tako brez podlage?

— Ker dotični gospod morda ne ve, v čem obstoji vrednost denarja. Pred vojno je krona imela svojo vrednost predvsem v zlatem jamstvu državne banke. Papirnati bankovec je bil nakaznica za kovani denar. Med vojno je zlati zaklad izginil skoraj popolnoma. Krona, kakor tudi dinar sta sama na sebi samo poslikani papir in nič drugega. Svojo vrednost ima samo od splošnega ugleda in kredita, katerega uživa država in od popraševanja in ponudbe na borzah. Če je popraševanje za nov-

cem večje, a ponudba manjša, raste njegova cena, kakor pri vsaki drugi kupčiji.

Teoretično lahko tudi sedanja dinarska krona zraste ne samo na četrtil veljave nekdanje avstrijske krone, nego na celo vrednost ali še čez. Če imamo dinarsko krono ali kronski dinar, staro krono ali stari dinar, je pri tem prav vseeno. Praktično je pa stvar taka: ko bomo spet dobili zlato podlago, bo prišel nov novce in izginila bo dinarska krona in kronski dinar. Veljavo dotičnega novca bo pa določil državni zakon na podlagi zlata podlage, katero bo imel. Zamenjava kron za dinarje v razmerju 4 : 1 je imelo samo dvojni pomen: vsota papirnega denarja se je zmanjšala skoraj na četrtil poprejšnje; posestniki starih dinarjev so bili privilegirani v razmerju s posestniki kron, ker je vsakdo dobil za stari dinar novi dinar, posestniki kron pa za 4 krone eden dinar.

— To protežiranje pa vendar ni pravično!

— Kakor se stvar pogleda.

Predvsem je bilo starih dinarjev v razmerju s stari kronami jako malo. Morda je prišel komaj eden na 16 kron. Dalje morate priznati, da so posestniki dinarjev med vojno mnogo več trpeli, kakor pa posestniki kron. Slednjič pa, kar je glavno, dinar je bil v resnici mnogo več vreden, kakor pa krona. Dinar je imel v sebi virtualno moč, da narasča, katere krona ni imela. Če bi se jaz ne bil združil s krono, bi bil imel sedaj enotno večjo vrednost in ugled. Če bi se pa vaša krona ne bila z mano združila, bi bila sedaj slabša, kakor je pa avstrijska! Zakaj torej godrnjate? Po-

vejte mi, s čim bi bili oblačili in redili vašo gospodično Kronico? S tistimi hlodi in voli gotovo ne dolgo. Jaz pa imam velik izvoz, imam državo, vojsko, diplomacijo...

Jaz sem se poročil z gospodično Kronico iz ljubezni do nje, a ne do njene premoženja. Združila sva se in širiva v skupnem gospodarstvu, ter s nisem nikdar očitati, da mi je prinesla za doto slabo posestvo in preveč dolgov, ne pustim si pa tudi od njenih sorodnikov očitati, da živim od njenega. Če bi sedaj naredila obračune in bi se razšla, bi bili ravno sorodniki prvi, ki bi pričeli obžalovati, da so razšli zakonsko srečo. Biti avtonomist je lahko. On je podoben človeku, ki v gostilni kliče liter na mizo, pa ne pomisli, kdo bo plačal. Ljudje ga poslušajo, ker mislijo, da bodo zastoni pili. Za njim pa stoji krčmar, ki piše s kredno na vrata. Potem pa naj jaz plačujem za zlahtno zakonsko družico, a če ne maram me zmerjajo. —

Gospod Bankovec se je razvnel bolj, kot bi bilo pričakovati od tako solidnega gospoda. Ponudim mu drugo čašico in drugo cigareto, rekoč:

— Kaj se če. Vsak zakon ima svoje težave in vaša je ta, da ima žena nekoliko nerodno zlahtno. To se prav lahko zgodi, ako se kdo poroči z nevesto iz visoke, toda ubožane hišice.

— Veste kaj! Z nevesto se imava rada, toda to zlahtno bom s prekljo, ako se bo preveč vtilkala v mojo hišo.

— Prav imte!

Ali ste že obnovili naročnino za Jutranje Novosti?

Dnevne novosti.

— Odlikovanje sorcevce kralja Petra I. Osvoboditelja. Vse one, ki so se udeležile ob strani pok. kralja Petra I. Osvoboditelja v srebreni vojaški redom Karagiorgeve zvezde z meči. Poleg ostalih je odlikovan tudi Viktor Merlak iz Ljubljane.

— Iz vojaške službe. Majorja pri pehoti Karel Roblek in Pavel Paik sta imenovana za podpolkovnika. Za orožniškega podpolkovnika je imenovan major Henrik Sabothy. — Poročnik Vladimir Pfeiffer je imenovan za korvetnega kapetana, fregatni poročnik Vladimir Kostanjevec pa za poročnika bojnega broda II. razreda.

— Iz carinske službe. Srečko Luštrek pri carinarnici v Ljubljani je imenovan za carinika II. razreda. V Mariboru je imenovan za carinika IV. razreda Matija Kukman in Mirko Kislić, za carinika III. razreda pa Miloš Rajčević.

— Za direktorja šekovnega urada v Ljubljani je imenovan s kraljevim ukazom yladni svetnik dr. Ignacij Rutar.

— Iz državne službe. Krešimir Korosak v Novem Sadu je imenovan za računskega revidenta pri oddelku za socialno politiko v Ljubljani. Računski revident VIII. razreda Franjo Herg je stalno upokojen.

— Naši profesorji na dunajski univerzi. V mesecu septembru bodo prirejeni na Dunaju mednarodni višji tečaj, ki se jih bodo lahko udeležili predavatelji in slušatelji iz vseh držav. Predavanja se bodo vršila iz filozofije, zgodovine, sociologije, narodnega gospodarstva, prava te teologije. Iz naše države so se dosedaj prijavili g. profesorji dr. Pitamice, Stanoje Stanojević in dr. Toma Živanović. Vodstvo tečajev priredi za udeležence razne ekskurzije v industrijske centre.

— Z beogradske univerze. Upokojeni univerzitetni profesor Jovan Žujović je bil znova imenovan za rednega profesorja geologije na filozofski fakulteti beogradske univerze.

— Vprašanje meščanske šole na Josele. S prihodnjim šolskim letom se namerava ukiniti tukašnja šola. Vzrok za to je baje v tem, da zahteva Kranjska hranilnica, ki je lastnica šolskega poslopija nekdanjega Schulvereina, v katerem se nahaja sedaj meščanska šola, pretrgano najemnino oziroma kupnino, katere pa jesenski obdobje ne more plačati. Meščanska šola na Josele je absolutno potrebna. Kraj šteje ca. 10.000 prebivalcev, večinoma delavci ter državni namestniki. V prosvetnem, narodnem in državnem interesu je, da se ta šola ne le samo ne ukine, temveč podpre, ker leži na meji dveh držav. — Vselej tega se je obrnila kraljeva organizacija NRS Jesenice na vse merodajne faktore, da se tudi s prihodnjim šolskim letom odpravi celotna meščanska šola na Josele in da se vpelje energična akcija za podpravljanje.

— Književna tombola Jugoslovenske Matice. Šesta do osma številka književne tombole je 50, 76 in 54. Dotični, ki so šole na te številke zadeli terno, naj nam kart ne pošiljajo, ker so vse terne s prvimi štirimi številkami popolnoma izčrpane. Te nove številke pridejo v poštev samo pri kvartirni. Da je dobitek manj kot reflektantov je popolnoma jasno in naj občinstvo lojalno prizna, da nudi književna tombola več kot druge tožadve prireditve. Takoj, ko pride vose prijaviti z dežele, na katere se čaka 7 dni, se izvrši zbiranje med nosilci poslanih kart. Kdor pri tem ponovnem zbiranju izpade, ima pravico do nadaljnje igre. Vodi pa evidenco nad kartami ali pisarna Jugoslovenske Matice, ali pa, če se mu karjta vrne, reflektant sam. Ne vrne pa se nobena karta brez izredne zahteve. Kdor 7 dni po prijavi dobika istega ne sprejme, naj smatra svojo karto kot izpadlo, vendar v tem smislu, da igra naprej. Pri prihodnjih dobikih imajo te karte prednost.

— Srečke za tombolo »Gospodstvskega Zvonca« prodajajo se razum po ljubljanskih trafikah, tudi v »Jugoslovenski knjigarni in prodajalni KTD Ničman, Kopitarjeva, ulica 7« v novi založbi na Kongresnem trgu. Srečke pridno po njih! — Gospodstvski Zvon.

— Prvi promenačni koncert v Sent-peterskem parku se je vršil v nedeljo ob precejšnji udeležbi. Igrala je godba iz Mladinskega doma. Mladi godci pod vodstvom kapelnika g. Dolinarja so želi pohvalno priznanje od šentpetersčev, ker jim sedaj ni treba hoditi v oddaljeno Zvezdo. Prihodnji koncert iste godbe bo tudi prihodnjo nedeljo ob 11. uri, nakar opozarjamo šentpeterski okral.

— Razne nezgode. Bogovič Anton, sodavčarski valenec na Vrhniki je polnil steklenice s sifonom. Pri tem se je urezal v levo roko. — Stražičar Ivan, puškarski valenec pri Sevljku, si je, ko je snažil revolver, ustrelil v levo roko. — Zikon Antonija, hči progovnega čuvaja v Dolnjem Lohatcu je šla čez tir ter se umaknila tovarnemu vlakcu. Nasproti drveči tržaki brzolak pa jo je podrl na tla. Zadohila je težke poškodbe po hrbtu in glavi. — Božič Ivan, posestnik na trzovcu v Vikerah je tako nesrečno padel raz kolesa, da se je močno poobil po glavi. — Glasšč Franc, delavec v pekarni »Emona« si je pri delu poškodoval desno oko. — Gašperlin Oton, kamnotiskarski valenec v Blatnikovski tiskarni je tako nesrečno padel po stopnicah, da si je zlomil desno roko. — Vsi ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski bolnici.

— Smrtina nesreča na progi dolenske železnice. Enajstletni Vlado Marenč je pelial včeraj jutraj iz Galjevice domov voz senu. Deček na vozu v senu ni opazil, da se blizu jutranji brzovlak, ki vozi iz prometnih okrov v zadnjem času po dolenski progi. Na železniškem prelazu je zavozil vlak v voz. Vseled silnega sunka je padel dečko tako nesrečno z voza, da je prišel pod val. Dobil je strašno poškodbe in obeljal mrtve na mestu.

— Na Vrtači v Ljubljani so bile ukradene iz zaprte barake Pavil Gorjanovi štir sive volnene odeje, ročna žaga in postelina slamnjača.

— Na Bledu je bilo ukradeno izpred neke gostilne v Zagorici posestniku Matvežu Fibru kolo vredno 1250 Din.

— V Rogasčji Slatini je bilo ukradeno v noči 9. junija zlatarju Almoslechnerju več brož, zapestnic, budlik, gumbov, ovratnih kolaj, dve srebrni škafiji za cigarete in ovratna veržica v podobi kače. Škoda je velika, o tatu, ki je moral domače razmere dobro poznati, se nimajo nobene sledi.

— Pobegnil je neznano kam Josip Rybak iz Karlin pri Pragi. Mož se je izdal za doktorja prava in je ogoljufal mednarodno transportno družbo »Merkur, kjer je bil uslužben, za 100.000 čeških kron, svoje sorjake v Avstriji in po Jugoslaviji pa je ogoljufal za 150.000 čeških kron.

— Celjske novosti. Vinsko klet v poslopiju mestnega magistrata otvoril g. Ivan Bizjak. Klet se bo zvala »Rotovška klet«. Vhod bo iz ulice »Zagata«. Zopet ena novost več v Celju. — Avtovožnja med Celjem in državnimi toplotkami Dobrna se je otvorila te dni. Do 15. junija vozi avto samo enkrat dnevno, potem pa bo vozil dvakrat. Avto bo odhajal iz Dobrne ob 6.15 in 10.30 iz Celja pa ob 8. in 15. uri. — Škratinka. Zadnjič smo poročali, da se škrlatinka nevarno širi po nekaterih krajih občin Škofjavan in Volnik. Epidemija je zahtevala že več žrtve med otroci. Začela se je sedaj širiti tudi po Savinjski dolini in sicer se je pojavila v več slučajih v trgu Braslovce. — Neosnovane govorice. Po mestu se širijo govorice, da bo mestni vodovod ob priliki popravil zaprt več mesecev. Koikor smo poučeni, so te govorice neosnovane, ker je nemogoče, da bi ostalo mesto dali časa brez vode, ker v mestu ni na razpolago sklopo nobenih vodnjakov, ker so se isti skoro vsi zasuli. — Obrtni sestanek se je v soboto vršil v Narodnem domu. Skicalo ga je Občeslovensko obrtno društvo. Na sestanku sta med drugim poročala tudi dva delegata iz Maribora o važnosti in pomenu industrijsko-obrtno vzorčne izložbe v Mariboru, ki se priredi tudi letošnjo jesen.

— Mariborske novosti. V ponedeljek proti večeru se je najbrže vsled iskre iz lokomotive vnel vagon slame na predkolodvoru blizu Tezna. Goreči voz je bil takoj spravljen na drug tir ter se je s tem preprečila vsaka večja nesreča. — Zaradi porazgovora o avtomatični telefonski centrali, ki jo dobi Maribor iz nemških reparacijskih dajatev, sklopo trgovski gremij za turek ob 8. uri zvečer posvetovanje svojih članov v gostilno Orovičev. Posvetovanje je važno zato, ker zahteva poštna uprava za ureditev nove telefonske centrale kredita 500 tisoč dinarjev kakor tudi, da se preskrbe potrebni prostori, ki jih sedaj ni na razpolago. — Politija je aretirala več oseb, ki so brez potnih listov prišle iz Nemške Avstrije v Jugoslavijo. — Ker odide vojaška godba že dne 14. t. m. iz Maribora na Bled, sta bili v ponedeljek in bota tudi v sredo zvečer po dve predstavi opere »Cavalleria rusticana« in sicer prva ob 8. uri in druga ob 9. uri 30 minut. V turek je gledališče zaprto. Pri teh predstavah gostuje g. Sowlski, član ljubljanske opere. — Dva organa tukašnje policije sta v soboto okrog polnoči prišla v Gosposki ulici dva moža, ki sta nesla precej težke nahrbtnike. Bila sta dva žida, eden avstrijski, drugi pa naš državljan. V nahrbtnikih so našli na policiji 15 kg zlata, deloma zlitga, deloma v raznih zlatarskih izdelkih. Ker ob tem času odhaja vlak proti Nemski Avstriji, sta na sumu, da sta hotela zlato izidhati iz naše države. Oba sta bila pritržana, da izreče tudi finančna oblast svoje mnenje. Oba žida sta najela odvjetnika, da bi ju rešil iz zadržev.

— Policiji se je posrečilo spraviti pod ključ nevarno družbo, ki je že nekaj časa ogrožala mesto in okolico. Kakor je bilo že poročano, je bil aretiran član te družbe neki Ivan Kerčič iz Loke, ki se je že lanskega leta v družba z nekim Avgustom Puncuhom udeležoval v Ljubljani. V družbo spada dalje neki Maks Pramsak ki je bil aretiran, ko je hotel spraviti na svoj dom neko konjstvo opravo, ki jo je v družbi z Kerčičem ukradel trgovcu Durjavi. V Gradu sta bila aretirana tudi brata Vogrin, neki Cigler pa pred nekoliko dnevi v Mariboru. Skupno zbrališče teh čudnih drugov je bilo pri Puncuhovi sestrki, ki je natakarka v neki tukašnji gostilni. Policia nadaljuje preiskavo. Razstavljene so tudi slike aretirancev, da se more dognati njih istovetnost.

— Razposajen pljanček se je razhudil nad fajnmoštvo gostilno, ker mu niso hoteli dati preveč plačje. Udaril je s pestjo po oknu, razbil eno šipo in se je pri tem pošteno obrazil.

— Mož pijan in huda žena. Andrej Deronvšek iz Viča je prišel pozno in precej vinjen domov vsled česar se je razjezila njegova žena. Andrej je pograbil svojo ženo in jo postavil tako nerodno na cesto, da se je precej poškodovala na desni roki.

— Nepreviden kolesar je Adolf Hribar, ki je podrl na Mariljehem trgu kramarico Katarino Ahlin. Ahlinova je zadobila težke in nerodne poškodbe na obrazu.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— »Sokolski Dom« v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 15. junija 1923 ob dvajsetih v Savskih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2. sprejem društvenih pravil, 3. volitve, 4. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

Protestni shod javnih namestencev in železničarjev.

Na trgu pred Mestnim domom v Ljubljani se je zbralo v nedeljo dopoldne k javnemu shodu na prostem veliko število državnih uslužbencev in železničarjev vseh strok in kategorij.

V imenu akcijskega odbora je govoril Blaž Korošec, ki je izjavil, da je vlada brisrkala deputacijo centralnega akcijskega odbora. V turek, dne 12. t. m. se sestane centralni akcijski odbor, ki se ga udeležijo delegati vseh pokrajinskih akcijskih odborov, kjer se določijo definitivna navodila, kako bodo nastopali drž. namestenci in železničarji, če ostane vlada pasivna napram njihovem gibanju v borbi za kruh in obliko.

Zastopnik železničarjev I. Makuc je pozval vse navzoče, da ostanejo v tej borbi solidarni in vztrajni. Omenil je, da strada v Rusiji 30 mil. ljudi, v Jugoslaviji pa umirna glavna podpora države in vlade javni namestenci in železničarji. Življeno je govoril zastopnik javnih namestencev g. Mušič, ki je predvsem poudarjal, da je njihov boj, boj za kruh in da je beda dosegla vrhunec. Konec je potrpljenju in mi zahtevamo samo kruha in ne kot so zahtevali rimski plebejci kruha in iger.

Zastopnik skupine upokojencev g. Marne se je pridružil akciji javnih namestencev in je navedel par slučajev, ko dobivajo upokojenci po 90 do 100 dinarjev pokojnine.

Z velikim odobravanjem je bila sprejeta končno ta-le rezolucija: »Državni namestenci, železničarji in upokojenci, zbrani dne 10. junija 1923 na protestnem shodu v Ljubljani, zahtevajo, da vlada njihovim zahtevam takoj ugodí, sicer odklanjajo odgovornost za posledice, ki bodo neizogibne.«

Po zaključku javnega shoda ob 11. uri so šli zborovalci v spredu pred pokrajinsko upravo, kjer so priredili tiho ovacijo. Deputacija namestencev je šla k velikemu županu dr. Lukanu in mu izročila zgoraj navedeno rezolucijo, nakar so se zborovalci povsem mirno razšli.

Novosti iz Primorske.

— Žrtve razstrelje. V vasi Selu pri Trzinu je te dni kopal neki Aschacher na svojem vrtu. Pri kopanju je zadel z motiko ob šrapnel, ki se je razpočil z velikim pokom. Drobci so mu razmesarili stegno in ga tudi drugače precej poškodovali. Nsrečnežu so prihiteli na pomoč sosedje, ki so pozvali zdravnika. Odeljan je bil v bolnico.

solstvo.

— Sprejem učencev v prvi razred ljubljanskih srednjih šol za šolsko leto 1923-24. Na 1. drz. gimnaziji, drz. realni gimnaziji (Poljanska cesta), drz. realni gimnaziji s slovenskim in nemškim učnim jezikom in drz. realki bo vpisovanje v prvi razred v nedeljo, dne 24. junija 1923 ob 8. do 12. ure. Učenci naj se prijavijo v spremstvu staršev ali njih namestnikov ter naj prinese s seboj krstni list in obiskovalno izpričevalo zadnjega razreda ljudske šole. Zunanji učenci se lahko zglašajo tudi pisмено. Sprejemna preizkušnja prične v sredo, dne 27. junija 1923 točno ob 8. uri dopoldne.

Sport in turistika.

Zvezna kolesarska dirka Kolesarskega podsaveza Slovenije v Celje 10. junija 1923.

Rezultat je bil sledeč: Hrvatski klub biciklista »Sokol« Zagreb. Startalo 13 dirkačev. Posamezna vožnja:

1. Dukanović Gjuro 3 ure 37 min. 20 s.
2. Cesarec Drago 3 ure 37 min. 40 sek.
3. Pavlija Ivo 3 ure 41 min. 52 sek.
1. Hrv. Gradjski sportni klub Zagreb, startalo 10 dirkačev:

1. Šoštarč Kazimir 3 ure 36 min.
2. Potnik Josip 3 ure 39 min.
3. Sovič Koloman 3 ure 44 min. 30 sek.
- »Orao« Zagreb, startalo 9 vozačev:

1. Kranjc Ivan 3 ure 46 min.
2. Truban Rudolf 3 ure 49 min.
3. Santi Franjo 3 ure 49 min. in 40 sek.

- Kolesarski klub Perun, Maribor:
1. Pahor Ernest 2 uri 15 min.
2. Kumerc Josip 2 uri 18 min. 50 sek.
3. Nabergoj Franjo 2 uri 40 min. 58 sek.

- Delavski kolesarski klub, Maribor:
1. Vesenjak Ivo 2 uri 20 min.
2. Kafer Ernest 2 uri 22 min. 55 sek.
3. Feš Bogomir 2 uri 30 min. 55 sek.

- Kolesarski klub »Edelweiss«, Maribor:
1. Plavčak Anton 2 uri 5 min. 40 sek.
2. Bračič Maks 2 uri 15 min. 50 sek.
3. Benčič Herman 2 uri 25 min. 45 sek.

- Kolesarski klub Šostani:
1. Scheiblaue Fr. 1 uro 7 sek.
2. Destovnik Josip 1 uro 22 sek.
3. Scheiblaue Hubert 1 uro 18 min.

- Kolesarski klub »Zvezda« Ljubljana:
1. Goltes Ladislav 2 uri 59 min.
2. Novljan Franc 3 ure 15 min. 8 sek.
3. Lumar Jakob 3 ure 22 min. 9 sek.

- Izven konkurence je vozil g. Kosmatin, član športskega kluba »Primorje« ter prevozil progo Ljubljana—Celje klub dvem defektom v 2 urah 33 minutah.

- Klub kolesarjev in motociklistov Ljubljana:
1. Trampaš Vinko 2 uri 41 min. 11 sek.
2. Franchetti Vinko 2 uri 44 min. 10 sek.
3. Pogačar Janko 2 uri 44 min. 23 sek.

- »Ilirija« glavna skupina:
1. Goltes Adolf 2 uri 29 min. 10 sek.
2. Skrajnar Anton 2 uri 29 min. 10 in ena petina sekunde.
3. Kosmina Alojz 2 uri 30 min. 39 sek.

- Udeležba nadale:
- Motoklub »Slovenija« Ljubljana,
- Hrvatski klub Motociklista Zagreb.
- Motocik. sekcija Gradjanskega, deputacija koles. kluba »Danica« na Jezici, kluba dol. kolesarjev Novomesto in Hrastje-Mota.

- Amateure: Graz : Primorje. Navedena tekma se vrši danes ob pol 7. uri na igrišču Primorja. V moštvo gostov igra znani branilec Sinkowitsch in pa izborni vratar Gregorič, ki nastopata reprezentativno za Graz. Vsekakor obeta tekma lep sporten užitek.

- »Ilirija« : S. K. Maribor 6 : 1 (2 : 0). Po lepi in sigurni zmazi si je priboril S. K. »Ilirija« prvenstvo Slovenije. Sodnik g. Viller iz Zagreba objektivno. Publike do 1000. (Obširneje poročilo priobčimo jutri.)

- Mednarodna nogometna tekma, ki se je v nedeljo ob 5. uri dopoldne vršila na igrišču pri »Skalni kleti« med graškim »Amateursport-klubom« in celjskim »Atletikom« je končala v razmerju 1 : 2 v korist Amateurm. Tekma je bila zanimiva. V začetku so bili v premoči Celjani, ki so pa potem začeli popuščati. Sodnik Ocha dober.

- Amateure: Graz : Primorje. Navedena tekma se vrši danes ob pol 7. uri na igrišču Primorja. V moštvo gostov igra znani branilec Sinkowitsch in pa izborni vratar Gregorič, ki nastopata reprezentativno za Graz. Vsekakor obeta tekma lep sporten užitek.

- »Ilirija« : S. K. Maribor 6 : 1 (2 : 0). Po lepi in sigurni zmazi si je priboril S. K. »Ilirija« prvenstvo Slovenije. Sodnik g. Viller iz Zagreba objektivno. Publike do 1000. (Obširneje poročilo priobčimo jutri.)

- Mednarodna nogometna tekma, ki se je v nedeljo ob 5. uri dopoldne vršila na igrišču pri »Skalni kleti« med graškim »Amateursport-klubom« in celjskim »Atletikom« je končala v razmerju 1 : 2 v korist Amateurm. Tekma je bila zanimiva. V začetku so bili v premoči Celjani, ki so pa potem začeli popuščati. Sodnik Ocha dober.

Ljubljanska porota.

Ljubljana, ponedeljek 11. junija. Hrvata ne maram

nobenega več, tako se je razhudil danes pred poroto posestnik, gostilničar in izdelovatelj sodavice, Gašper Bolte iz Rimske ceste. Mož je imel hlapca Adama Valičeviča, ki mu je pa že šesti dan službovanja precej olajšal blagajno in pobegnil na Hrvaško. Ko je bil Bolte z ženo pri nekem pogrebu je odnesel Adame blagajno in hlev, kjer jo je razbil, ukradel 13.000 dinarjev, za 6000 dinarjev raznih zlatih cekinov in samokres z več naboji. Fanta so prišli v Karlovcu, Porabil je med tem že 7500 dinarjev. Obtoženec ne taji. Dokazali so mu poleg tega še razne druge lumparije, ki jih je izvršil pri Mijo Rudi v Jaski in Kurentiču v Zemumu. Dalje je obtožen, da je potoval z napačnim potnim listom pod imenom Franjo Pavelski. Aretiral so ga 13. februarja v Karlovcu. Na predlog drž. pravdnika Domenica, ki je predlagal najstrožjo obsodbo in po priporočilu zagovornika dr. Lavrenčiča, ki je poudarjal olajševalno priznanje je bil obsodjen Valičevič na 2 leti težke ječe in mora vrniti Boltetu 5000 dinarjev in plačati vse stroške. V kazen se mu všteje preiskovalni zapor ob 11. februarja.

POSKUŠENO ZASTRUPLENJE MOŽA.

Dne 5. februarja se je poročila 35 letna še jako živahna in precej premožna vdova, posestnica in mlinarica Roza Medvešček v Rodežu, s 27 letnim Konradom Medvešček. Pri poroki je obljubila Roza svojemu možu, da mu prepíše polovico posestva. Ta zakon pa ni bil srečen. Mož je začel poplavit in je lenuharil ter obiskoval svojo prejšnjo veselo družbo. Pri tem je precej trošil, poleg tega pa je nosil še razne stvari od doma. Žena, ki je tudi precej huda in ježljna, se je kregala in ponavljala so se vedno hušji družinski spori in prepeti. Seveda si je žena premislila, da bi prepsala pol premoženja možu. In raznesla se je govorica, da išče mož strupa za ženo in zgodilo se je, da je našla žena strup za moža. Prišlo je tudi do tožbe na ločitve zakona in mož se je poslovil od žene. Ko je prišel 30. novembra po svoje stvari, mu je dala žena, čež da ne bo šel lačen od doma, še kos kuhane svinjine. Mož je pojedel in odšel, po poti mu je postalo slabo, bljuval je in prišel končno v Trbovlje k dr. Jansterlu, ki mu je izpral želodec, mag. farm. Peharc pa mu je dal, ko je videl kos izbruhane mesa protistrup proti arzenu. Mož je okrevl in sledila je ovadba in obravnava.

Boltarjeva zelenka.

(Humoreska.)

Pravi oče skrbi za deco, tudi, če se od hiše odzenuje ali odmožijo. Zato se vzame zelenka najboljšega s sabo, če se gre, ali vozi mimo oženjene, ali omožene dece v Ljubljano.

Na kolodvoru v Novem mestu bo čakala omožena hči z odraslimi vnuki. Zelenka ne bo škodila niti nji, niti vnukom, najmanj pa zetu. Sicer je malo nerodno z zelenko. Lahko se človek ali pa steklenica kam malo trkne in polite hlače in razdrobljene črepinje ima človek za zahvalo. No, paziti je treba. Koliko vlačijo nekateri s sabo prtljage po policah! Ene zelenka ni takšna stvar!

»Kandija!« — — — Lej jo no Miciko! Kaj si že tukaj? Sem mislil, da boš na novomeškem kolodvoru. No, kaj po-

čnete? Glej ga! Vlak že gre — — — Ja res, oh, na — ja. — — — Lepa komedija — — — Zdaj sem pa pozabil zelenko oddati. — — — Prav ji je. Namreč Miciko! Kaj me pa čaka v Kandiji! Da nisem slučajno skozi okno pogledal, bi se sploh ne videla. Kaj ni bilo rečeno v Novem mestu? Kaj je Kandija Novomesto? Od kedar? — — — Saj ni nobene nesreče. Nazaj grede bom itak v Novem mestu izstopil in jih obiskal. Pa me le jezi. Zdaj bom zelenko po celi Ljubljani okoli vlačil. Naj kam trknem — — —

Bolj ko je gospod Boltar vse to premišljeval, bolj ga je jezilo. Nazadnje se je že kesal, da je vzel sploh zelenko s seboj. In res. V Ljubljani. Pota po prodajalnah. Ti prokleta zelenka. »Kaj jo naj zdaj povsod s sabo v rokah nosim. Ali naj jo oddam v hotelu, ali kavarni, da mi pikoliči vino izplijejo in vode nalijejo? Zdaj pa še pota po vsakojakih kancijah. Te številne »živine« in vi-

soki škrici si bodo še navsezadnje mislili, da imajo opraviti s kakšnim »pijančkom iz navade«. — To sem si dobro »zažmahal«. —

Tako se je hudoval gospod Boltar in bilo mu je na smeh, še bolj na kletev.

Najprej je kupil »Jutro«. Steklenico skrbno zavil in stlačil v žep velike suknje. K sreči je imel velik žep na zunanji suknji. Ker ni vzel niti kovčega, niti oprtača, bi moral sicer zelenko nositi v rokah. Toda tudi v žepu je bilo videti nerodno. Zdelo se mu je, ko da cela Ljubljana gleda v njegov žep. Proč bi jo zagnal, pa bi bilo škoda in ljudje bi zijali.

Iz žepa je gledal goreni del zelenke z napisom »Jutro«.

»Gospod, »Jutro« že imate, vzemite še »Slovenca«,« ga pozdravi mlad paglavec-prodajalec novin.

Politiki se je bil gospod Boltar že

pravno odpovedal, ker je v nasprotju z »modernimi« odločno zastopal stališče, da je tim boljše, čim manj se jih v njo vtika. Toda ravno zato, da bi ga ne imeli koncem koncev še po uradih za »mladina«, bi bilo dobro kupiti še druge »zvonove«.

»No, daj sem.«

Gospod Boltar je kupil še »Slovenca« in na ponudbo še »Slov. Narod«, »Napreje«, »Nazaj« itd. Steklenico je lepo prekril tako, da sploh ni bilo videti, kakšnega političnega mišljenja je njen lastnik...

»Fala bogu, da sem le Ljubljano opravil,« je zadovoljno premišljal gospod Boltar, ko je vlak podrtaval proti dolenskem kolodvoru. Zelenka mu je dala skoraj več posla in skrbi kot pota. Pa da je le cela ostala! —

Novomeški kolodvor! — — — Micika, vnuki, zet, Hektor, vse je čakalo. Na stanovanju, vse pripravljeno. »Kar se-

dite, ate! Boste kaj prigriznili.« Micika je znala, da se ženska vrednost cenijo pri atetu po kakovosti kuhinje. Gospodu Boltarju je pa tudi dobro delo med svojci.

Široko in zadovoljno je torej kar v veliki suknji zavzel častno in razveseljivo mesto, pozabivši na ono toliko preteto steklenico. — — — Z zamolklim »trk« ga je morala torej sama opozoriti na svojo eksistenco. — — — Povdarek sta dodala še zlahka tekočina po hlačah in mili glas črepja v žepu. — — — Tako! Po celi Ljubljani zdrava, zdaj pa na — — —

Od tedaj g. Boltar zelene steklenice več ne pogleda.

Bajskow.

Glavni urednik: Ivan Podržal.

Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.

Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Vsevod Mihajlovič Garšin:

Nadežda Nikolajevna.

Roman.

Nadaljevanje.

— Torej, kaj želite? — Pri prvem srečanju bi vas prosil... da ne storite tega, da se ne ponate tako... Se za neko nalogo bi vas hotel prositi.

Njen obraz pokrije žalost. — Da se ne držim tako? — reče. — Bojim se, da se že ne morem drugače, — odvalila sem se. Pa dobro, da vam ugodim, poizkusila bom. Kakšna je usluga?

Jecila je in loveč se v besedah sem ji nerodno in le s težavo nekako dopovedal, zakaj gre. Pozorno me je poslušala, oči uprte naravnost vame. Napeto zanimanje, ki je z njim pronicala v moje besede, ali kaj drugega — je dajalo njenemu pogledu surov in prav divji izraz.

— Dobro, — vzklilne na koncu. — Razumem, kaj vam je treba! Tudi tako lice bom napravila.

— Lahko tudi brez tega, Nadežda Nikolajevna, samo vaše lice naj... —

— Dobro, dobro. Kdaj moram biti pri vas?

— Jutri ob enajstih, če je mogoče.

— Tako zgodaj? No, to se pravi, da bo treba iti spat, Senička, me hočete spremeniti?

— Nadežda Nikolajevna, — sem rekel, — nisno se še vsega pomemili: takega posla vendar ne opravlja človeku brezplačno.

— Kaj, vi me mislite še plačati, — je rekla in čutil sem, kako je zvenelo v njenem glasu nekaj ponosnega, razžaljenega.

— Da, plačati; drugače nočem — sem odločno odgovoril.

Pogledala me je oholo in nekako drzno, a čez hip zadobi njeno lice zanišljen izraz. Molčali smo. Nepriljetno mi je bilo. Slaba rdečica se je pojavila na njenih licih in oči so ji vzplamtele.

— Dobro, — reče — plačate. Kolikor drugim modelom, toliko tudi meni. Koliko bom dobila za vsjo Šarlotu, Senička?

— Sedeset rubljev, mislim, — odgovori on.

— A kako dolgo jo boste slikali?

— Mesec dni.

— Dobro, zelo dobro! — je rekla živo. — Poizkusila bom vzeti od vas denar. Hvala vam.

Podala mi je svojo tenko roko in krepko stisnila mojo. Senička prenočuje pri Vas? — vpraša nato in se obrne k meni.

— Pri meni, pri meni.

— Takoj ga bom odpustila. Samo, da me odvedo.

Čez pol ure sem bil doma, pet minut nato se je pa vrnil tudi Helfreich. Slekla sva se, legla in ugasnila sveči. Začel sem že dremati.

— Spiš, Lopatin? — se zdajci oglasi Senička v temi.

— Ne, In ti?

— Veš: Dal bi si v tem hipu odsekati levo roko, da bi bilo tej ženski bole in lepše — reče z vznemirjenim glasom.

— Zakaj pa ne desne? — vprašam v polsnu.

— Tepec! S čim naj pa potem si kam? — resno vpraša Senička.

VI.

Ko sem se naslednjega jutra prebudil, je gledalo skozi okno sivo jutro.

Ko pogledam na slabo razsvetljeno, blede, simpatično lice Helfreichovo, ki je spal na divanu, se spomnim včerajšnega večera in tudi tega, da bom sedaj imel model za sliko, se obrnem na drugo stran, iznova zaspijem z lahnim, jutranjim snom.

— Lopatin! — odjekne nek glas. Slišal sem ga v snu. Ta glas se je pomešal z mojimi sanjami in se nisem zbudil, a v tem me začne nekdo tresti za rame.

— Lopatin, vzbudite se, je govoril glas.

Skočim na noge in zagledam Bezsonova.

— Vi, Sergej Vasiljevič?

— Jaz, da... Niste me pričakovali tako zgodaj? reče tiho. — Govorite tiše: ne bi rad vzbudil tega puhlavca.

— In kaj želite?

— Oblecite in umijte se; vam bom že povedal. Pojdeva v drugo sobo. Naj Helfreich spl.

Obleko in obuvale vzamem pod pazduho in grem v atelier, da se oblečem. Bezsonov je bil zelo blede.

— Vi najbrže niste nič spali to noč? ga vprašam.

Ne, spal sem. A vstal sem zelo rano in delal. Recite, naj nam dajo čaja; potem se bova pomečila. Medtem mi pokažite vašo sliko. —

— Ni vredno sedaj, Sergej Vasiljevič. Počakajte, kmalu jo izgotovim v popravljani in pravi obliki. Mogoče, da vam je neprijetno, da sem postopal proti vaši želji, toda ne morete si misliti, kako sem srečen, ko morem izgotoviti stran. Pričakovati nisem mogel nič boljšega, nego je Nadežda Nikolajevna.

— Ne pustim vam, da bi slikali po njej — reče gluho.

— Sergej Vasiljevič, ste se prišli prepirati, z mano?

— Ne pustim, da prihaja k vam dannadan in da je z vami skupaj po cele me... Ne dovolim tega.

— Imate li tako oblast? Kako ji morete brati? Kako morete braniti meni? — ga povprašam, čuteč, da postajam razdražen...

— Oblast!... Oblast!... Nekoliko besedi bo zadostovalo Spomnil jo bom, kaj je ona, in ji povedal, kaj ste vi: sporočil ji bom tudi o vaši sestrični, Sofiji Mihajlovni...

— Prepovedujem vam črhiti še kako besedo o moji sestrični... Če imate pravice do te ženske, in najsi je res, kar ste govorili o njej, pa če je tudi padla in ima makar deset ljudi do nje iste pravice, kot vi, imate pravico do nje, do moje sestrične je pa nimate. Prepovem vam govoriti karkoli o moji sestrični! Ste čuli?

Čutil sem, kako grozeče mi je glas zvenel. Ves iz sebe sem bil.

— Glejte, glejte! Zobe začenejate kazati. Niti vedel nisem, da jih imate. Dobro, imate prav: do Sofije Nikolajevne nimam nobene pravice. Ne bom se več drlil po nemarnem izgovoriti njenežga imena. Ampak ta... ta...

V razburjenju nekolikokrat premeri sobo, stopajoč iz kota v kot. Videl sem, da je v resnici razburjen, a si nisem mogel nikakor razjasniti, zaka. O priliki zadnjega našega pogovora je napram tej ženski in v besedah in v tonu izrazil toliko zaničevanja, a sedaj... Je li mogoče?

— Sergej Vasiljevič — pravim — vi jo ljubite!

Dalje prihodnj.

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para. z davčino vred.

Trapist sir

hljebovi 1 do 150 kg — kg Din 30.— poštom od 5 kg gore šalje Mlekarna Sunja.

Mehanična streljana

(Schieshalle) s stanovanjskim vozom, orodjem itd. se ugodno proda. Resni reflektanti naj se obrnejo na naslov: Anton Kopecky, Mehanična streljana, Ljubljana, Tivoli.

Dve spremljevalki

želita vstopiti v službo brezplačno za dobo letne sezije, k dobri družini, koja potuje na letovišče k morju. Cenj ponudbe pod »MORJE« na upravo lista.

Trgovino,

dobro vpeljavno z mešanim blagom in opremo v sredini mesta Maribor — pozneje tudi stanovanje — se proda. Dopis pod »Eksistenca«, na podružnico »Jutranje Novosti« Maribor.

Polnik

agilen, dobro vpeljavno išče zastopstva različnih predmetov za Stajersko, Koroško, Prekmurje proti primerni proviziji. Ponudbe pod »Agilen polnik« na podr. »Jutranje Novosti« Maribor.

Dve blagajničarki

iščeta mesta za takojšen nastop ob morju. Cenj. ponudbe pod »Blagajničarka« na upr. lista.

Knjigovodja

s trgovsko naobrazbo poznava joč vse vrste knjigovodstva, žel primernega mesta, tudi kot tajnik ali blagajnik pri kakem večjem podjetju. Cenjene ponudbe pod »Priden in točen.« na upravo lista.

Gospodična

poučuje klavir mlajše začetnice. Naslov v upravi lista.

Tri Blejska dekleta

želijo vsled dolgega časa dopisovanj z inteligentnimi gospodi. Ponudbe pod »Radost, Mladost in Veselje«, na pošto ležeče Bled 2.

Blazine, žima

morska trava. Peter Kobal Kranj, Glavni trg, tvornica vseh vrst blazin in žime in morske trave, modroce na peresih. Specijalna tvrdka za izdelovanje klubgarinur — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! — Zahtevajte oferte in cenike!

Modra gaita,

angleške proveniencije, 98-99%, brezkonkurenčne kakovosti in po zmernih cenah ima v zalogi zastopnik družbe Val Jurman Celje, Breg 25, Slovenija

Trgovski vogelni lokal

v sredini mesta v zelo prometni ulici se odda v najem z novembrom. Ponudbe pod »Dobra trgovina« na upravo lista.

Hiša

enonadstropna, za vsako obrt pripravna, blizu glavnega kolodvora v Mariboru, električna mod in luč, vodovod, velik vrt za zelenjavo. Se za Din 188.000 takoj proda. Stanovanje takoj na razpolago. Frano Marinič, trgovec, Maribor, Kacijanarjeva ulica št. 17

Knjigovodja,

bilancist, z večletno prakso išče službe. Cenj. ponudbe pod »Perfekten« na upravo lista.

Dve sobarici,

ena prva, ena druga, iščeta primernega mesta za takojšen nastop Kavoijs na razpolago. Ponudbe pod »Sobarica« na upravo lista

Sena

20 vagonov po ceni 550 — K za 100 kg, franco Sladojevič, proda Gyro Jelič, Sladojevič, p. Slatina.

Mlinar

išče službe nadmilarja, podmilarja ali kot prvi mlinar na kakem večjem mlinu. Grem tudi za samostojnega na kak manjši mlin, ali pa vzamem primernega v najem.

Inteligentno,

zanesljivo dekle želi primernega mesta. Cenj. ponudbe pod šifro »Brez doma«, na upravo lista.

Hiša

trinadstropna v sredini mesta Ljubljane se takoj proda. Poizve se: Križevniška ul. št. 7/II

Šivilja

bi šla šivat na dom vsak dan nekaj ur za hrano v Ljubljano. Naslov v upravi lista.

Fotograf

dobro retušer za Celje in 2 v. ena inteligentna operaterja za v Toplice sprejme takoj atelije »Pelikan«, Celje.

Motor

s 5 konjskih sil, 5-60 m transmisijsna (Rengschmidt) bengelger se proda. Poizve se: Elsner, Dravograd.

Stanovanjska hiša

v dobrem stanju s 4 sobami, nad 16 oratov zemlje, 15 minut od Maribora se proda. Za kupca stanovanje na razpolago. Cena 270.000 K. Dopis! Studenec pri Mariboru, Zrinjskega ulica št. 1

Službo

inkasanta, služe ali kaj primernega iščem. Zmožen sem 8 jezikov v govoru in pisavi. Ponudbe prosim pod »Nujna pomoč« na upravo lista.

Prodajam

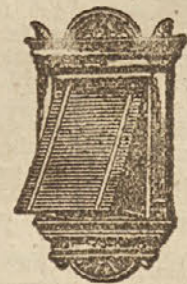
prevozne, čistilne mlatičnice vseh velikosti, parne in benolnove lokomobile, razne štabline motorje in druge gospodarske stroje po zelo znižanih cenah. M. Herge, Sv. Lenart, p. Velika Nedelja.

Kolo,

moško, dobro ohranjeno se o. o. proda. Poizve se pri M. Pogledan, Glince-Viš 208/1. cesta Področnik

Oglašujte v „Jutranjih Novostih“.

Prva jugoslovanska tvornica žaluzij, roletov, lesenih in jeklenih kapkek G. Skrbić, nasl.

Braća Vidaković

Zagreb, Ilica br. 40

Telefoni: 4-92, 23-19.

izdeluje vse vrste roletov, kakor: jeklene, lesene, platnene, pletene, rešetke, solčne plahte in vse dele za iste.

Osnovana 1889

Zahtevajte cenike in proračune! — Iščemo zastopnika. —

Časopise, knjige, brošure, tiskovine za urade, občine, kakor vsa druga v tiskarsko stroko spadajoča dela izvršuje po zmernih cenah lično in poceni

Zvezna tiskarna in knjigarna

v Ljubljana, Wolfova ul. 1.

Urejena je tudi za tisk glasbenih del (sekirice, note).

Ivan Zakotnik LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 49.

Tel. 379 mestni tesarski mojster Tel. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostraša za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

„Pri nizki ceni!“ Ign. Žargi, Ljubljana,

Sv. Petra cesta št. 3

nudi cenj. odjemalcem

veliko izbiro potrebščin za šivilje in krojače. Damsko, moško, otroško perilo. Najnovejše bluze v etaminu. Površne jopice, volnene in modne jurnerje. Nogavice, rokavice, majice kratke nogavice. Svilene in pletene samovestnice itd. po priznani najnižjih cenah. Na debelo in na drobno!

Jzjava.

Pristopam kot član k Narodni Radikalni Stranki, prevzemajoč vse pravice in dolžnosti nje programa in statuta.

Datum:

Kraj, naslov:

Lastnoročni podpis (čliljivo):

Poklic:

Izpolnite, izrežite in pošljite na Gl. tajništvo NRS v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1/1.